TEKST & TEGNING

Nr.19

MED BOBBYA

Blad for tegneserie-interesserte

TEKST & TEGNING/BOBBLA nr. 19. Redaktør og utgiver: Jon Gisle. Layout: Elin Amundsen. Trykk: Olav B. Myhre.
Fra og med dette nummer inngår Norsk Tegneserie-Forums organ BOBBLA i bladet. Redaksjon av BOBBLA: Finn Bjørklid, Tore Feiring, Jo Lie, Sverre Årnes.
TEKST & TEGNING/BOBBLA utkommer 4 ganger i året. Abonnement 4 numre: kr. 35 for medlemmer av Norsk Tegneserie-Forum, kr. 50 for ikke-medlemmer. Veiledende løssalgspris: kr. 13.
Annonsepriser fra og med nr. 20: 1/1 side kr. 200, 1/2 side kr. 110, 1/3 side kr. 80, 1/4 side kr. 65.
Rubrikkannonser: kr. 2,50 per linje, minimum kr. 15 per annonse.
Adresse: Jon Gisle, Glückstads gt. 5, Oslo 1.
Postgirokonto: 2 29 43 79. Bankkonto: 6022.1001748.

REDAKSJONELT

Som alle husker, utga vi et dobbeltnummer av TEKST & TEGNING forrige gang. Hva redaktøren og alle andre fullstendig glemte, var at samtidig med at dobbeltnummeret kom, feiret vi et jubileum: Det var nøyaktig 5 år siden bladets forløper, SERIELESEREN, kom med sitt første nummer.

SERIELESEREN var et beskjedent blad i A4-format, utgitt av A/S Hjemmet i et forsøk på å stimulere den seriøse tegneserieinteressen i Norge. Tanken var god, men dessverre gjorde det seg en viss naivitet gjeldende i forlaget: De trodde at bladet ville bære seg økonomisk. Da dette ikke skjedde (og redaktøren dessuten ble litt frittalende en sjelden gang), ga Hjemmet opp. Imidlertid fikk jeg lov til å overta hele greia og fortsette på egen hånd, og slik ble TEKST & TEGNING til.

Og nå skjedde mirakelet: TEKST & TEGNING har hittil aldri hatt økonomiske problemer. Ikke så å forstå at det gir overskudd, men det bærer seg. Dette skyldes dels at vi arvet SERIELESERENs abonnentarkiv og således hadde et godt startgrunnlag. Det må derfor i sannhetens navn sies at uten A/S Hjemmet hadde bladet aldri eksistert. Dessuten har abonnentene vist seg trofaste, - og raske med betalingen, og vi har ført en bevisst sparepolitikk for å unngå store utgifter. Bladet har helt fra begynnelsen av vært mer inn-

Forsiden: Hugo Partt av Corto Maltese.
Baksiden: Hugo Pratt tegnet av Milo Manara.

holdsrikt enn SERIELESEREN. Utstyret har derimot vært dårligere, men det er vi i ferd med å rette på ved å innføre fotosats i en stadig større del av bladet.

SERIELESEREN kom med 7 numre, mens dette er det hittil 12. av TEKST & TEGNING. Siden det egentlig er samme blad, har vi fortsatt den fortløpende nummereringen, slik at herværende nummer er det 19.

Vår kollega BOBBLA har også utgitt 18 numre tidligere. Dessverre har dette bladet, på grunn av mindre abonnenttall, ikke klart seg økonomisk, og det går derfor nå inn i TEKST & TEGNING. Det du nå sitter og leser, er derfor nr. 19 også av BOBBLA.

Vi har dermed fått et utvidet blad som normalt vil ha et sidetall på ca. 48. Utvidelsen, 12-16 sider, tilsvarer det gamle BOBBLA; det vil si at disse sidene redigeres av BOBBLA-redaksjonen på fritt grunnlag og fortrinnsvis omhandler norske tegneserier. Resten av bladet redigeres av undertegnede på samme måte som før.

Og så til det økonomiske: Siden BOBBLA var Norsk Tegneserie-Forums blad, synes vi det er rimelig at foreningens medlemmer får rabatt på det nye, utvidede TEKST & TEGNING. Samtidig må abonnementsprisen gå opp; bladet blir jo omtrent 35 % større enn det var. Fra nå av koster abonnement 35 kroner for NTFs medlemmer, 50 kroner for dem som er så dumme ikke å melde seg inn.

Situasjonen er nå den at de gamle BOBBLA-abonnentene skylder penger og får krav nå. TEKST & TEGNINGs abonnenter er derimot stort sett ajour, men noen av dere hadde abonnementer som løp ut med nr. 16 og har derfor mottatt krav i løpet av den siste måneden. Gledelig mange har betalt, men noen få ligger fremdeles etter. De som har fått krav etter nyttår og ikke har betalt, bør derfor sprinte til postkontoret, ellers blir dette det siste nummeret dere får.

Velkommen til et større og forhåpentligvis bedre TEKST & TEGNING!

Jan Gisle

REDAKSJONELT

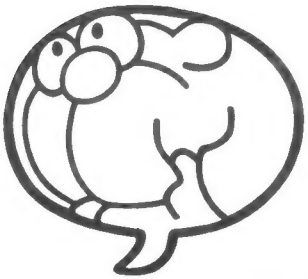

Hittil har vi utgitt 18 nummer av BOBBLA. Det første kom i april 1975 og var en beskjeden trykksak på 8 sider uten illustrasjoner, laget av Harald Nygård og Jo Lie. Opplaget var 1000, og bladet kostet oss 500 kroner, takket være Nygårds forbindelser. Mesteparten av det første nummeret ble lagret hjemme hos Adolph Denis Horn. Til tross for at vi sendte skriv rundt om at nå kom endelig det første medlemsbladet til Norsk Tegneserieakademi, var det bare de to redaktørene som møtte opp for å hente det.

Helt fra starten har Bobbla levet en kummerlig tilværelse. Bladet ble laget av amatører og trykt så billig som mulig. Få leste det, og få prøvde å selge det. Noen abonnenter fikk vi etter hvert, men aldri over 200. Løssalget var også lite, men på et år eller to solgte vi nå ut såpass mye at vi fikk råd til nye nummer. De eldste numrene er utsolgt nå, ja, noen ble jo gitt bort også.

Da Norsk Tegneserie-Forum ble stiftet akkurat 5 år etter at det første Bobbla kom ut, håpet vi på framgang for bladet. Men redaksjonen har altså måttet bite i det sure eplet. Bladet bærer seg ikke. Det må gå sammen med Tekst & Tegning i et format som ikke passer for et tegneserietidsskrift. Men så liten er ennå interessen for opplysning og stoff om tegneserier i Norge at bare et lite blad uten farger kan bære seg.

Redaksjonen håper selvfølgelig på bedre tider. Det går jo framover med forståelsen og interessen for tegneserier også i Norge. Ennå er det ikke plass til to tidsskrift om tegneserier. Et litt fyldig blad er bedre enn to i tynneste laget. Redaksjonen er utvidet når det gjelder Bobbla. Alt i alt tror vi de folkene som lager Tekst & Tegning/Bobbla, vet så mye om tegneserier at bladet kan bli fyldig, spennende og interessant. Bobbla vil orientere mest om norske tegneserier og hva som foregår på tegneseriefronten i Norge.

Og med dette vil vi si litt om tegneserieutstillingen på Høvikodden, som åpnet 13. desember. I kulda strømmet barn og voksne i alle aldre og fra alle nasjoner til den nest største salen, der 55 plater hang på rekke og rad med tegneserier fra hele verden. Alle nasjoner? Vel, i hvert fall guidet vi en franskmann med sønn rundt og fortalte om gamle norske tegneserier. Jan Lunde var utstilt der med noen originaler fra et eventyr. Hans venn Rolf Kluge hang der med barneserien Per og Else.

Originaler hadde vi også fra Jens R. Nilssens versjon av Vangsgutane. Yngre tegnere burde ha utbytte av å studere disse gamle klassikerne. Tegne kunne de jo selv om tegneseriespråket har endret seg siden deres tid.

De yngre modne tegnerne og de yngre lovende var også rikelig representert. Her må vi ty til originalene, fordi mange av dem ikke har fått utgitt sine serier. Ellers vil vi anbefale Bobbla nummer 18, som er en katalog over utstillingen.

I 1972 hadde Norsk Tegneserieakademi en utstilling i den lille grafikksalen. Den viste mest eldre norsk tegneseriekunst. I utenlandsavdelingen var det mange ukjente og kanskje litt spesielle serier. Den nye utstillingen er langt fyldigere og mer oversiktlig satt opp av Norsk Tegneserie-Forums altmuligmann Olav B. Myhre. Barnetegneseriene skaffet gjennom Norsk Rikskringkasting er vel et høydepunkt takket være sine glade farger og enkle tegneglede. Når dette leses, er utstillingen flyttet til Club 7 i Oslo sentrum, og vi håper de som ikke kom seg til Høvikodden, sørger for å se utstillingen der i stedet. Tegneserieutstillinger er svært sjeldne i Norge. La oss håpe at det vil bli arrangert slike utstillinger også andre steder. Norsk Tegneserie-Forum hjelper gjerne til med råd, kunnskap og opplysninger.

Jo Lie

EVENTYREREN

Paul Derout/Andreas C. Knigge

I 1967 startet forleggeren Florenzo Ivaldi i Geneve utgivelsen av tegneseriemagasinet *Sgt. Kirk*. Dette markerer en hittil enestående hendelse i tegneserienes historie idet magasinet kun skulle befatte seg mad Hugo Pratts omfangsrike verk. Etter mange års møysommelig arbeid hadde det endelig lykkes Ivaldi å samle originalversjonene til Pratts mange tegneserier. Disse seriene ble opprinnelig utgitt i de forskjelligste deler av verden, og nå var de samlet og skulle utgis uforkortet og uforandret i Sgt. Kirk.

Pratt, som selv hadde overoppsynet med utgivelsen, hadde sagt seg villig til å tegne en helt ny historie for Sgt. Kirk. Han kalte den *Una Ballata del Mare Salato* (Balladen om det fordømte hav), og skildrer her hendelser i det sørlige Stillehav ved utbruddet av den 1. verdenskrig. En venn av Pratt, chileneren Obregon Carranza, hadde blant farens bøker og papirer funnet noen gamle opptegnelser «som han syntes var så spennende at han satte i gang undersøkelser for å finne ut hva som den gang hadde utspilt seg i det sørlige Stillehav. Langt om lenge kom han på sporet av kapteinløytnant Slütter og Corto, og litt etter litt fikk han vite hva som hadde skjedd i de tyske stillehavskolonier i 1914. Carranza kom så på idéen om å utgi historien.» Slik forteller Pratt det selv i innledningen til den tyske utgaven, «Südseeballade», i tegneseriemagasinet *Zack* 2) i 1974. I denne dramatiske fortelling dukker for første gang den person opp som skulle gjøre Pratt verdensberømt og som i tegneserienes verden mer enn noen annen står som personifiseringen av Eventyreren – Corto Maltese.

HUGO PRATT

Hugo Pratt ble født 15. juli 1928 i Rimini i Italia. Ganske tidlig flyttet familien Pratt til Venezia, og da Hugo var 10 år gammel, gikk ferden videre til Etiopia, som i 1935-36 sammen med Eritra og Somalia utgjorde Italiensk Øst-Afrika. Tidene var urolige, og selv den 13-årige Hugo Pratt ble satt under våpen for å forsvare den italienske kolonien. Det som skjedde i disse årene kom til å influere flere av Pratts senere arbeider. Særlig i seriene *Anna y Dan, Junglemen* og *Gli Scorpioni del Deserto* (Ørkenskorpionene) er han opptatt av kolonistenes krigføring mot de innfødte. Men også i eventyrene rundt krigskorrespondenten Ernie Pike viser han det organiserte mords grusomhet.

Kort etter at Etiopia ble gjenerobret av engelskmennene i 1941, vendte Pratt tilbake til Venezia og begynte å studere ved kunstakademiet. I 1945 dannet han sammen med flere andre tegnere «Gruppe Venezia». Blant medlemmene var Alberto Ongaro og den i mellomtiden berømte Dino Battaglia. Pratt ville prøve lykken som tegneserietegner. Forbilder var amerikanske serier, men ikke minst Will Eisners *Spirit*.

Pratts første serie, *Asso di Picche* (sparess) virker da også temmelig amerikansk. Teksten var skrevet av Mario Faustinelli. 3) Den kom ut i magasinet Asso di Picche Comics i tidsrommet 1945-47. Serien handler om journalisten Gary Peters som i nattens mulm og mørke forvandles til forbryterjegeren Sparesset. *Asso di Picche* skiller seg imidlertid fra de amerikanske superheltserier ved at Sparesset ikke kjemper alene, men stadig søker hjelp hos forloveden Deanna og den kinesiske vennen Wang.

Etter en del kortere arbeider kom så serien *Junglemen* i 1949. Den handler om en frem-

medlegion på Ny-Guinea. Her samarbeidet Pratt og Battagllia om tegningene etter et manus av Alberto Ongaro. Lyman Youngs serie *Tim Tyler's Luck* er her et tydelig forbilde.

I 1950 tok Pratt imot et tilbud fra den argentinske forleggeren Cesare Civita og begynte å jobbe for Editorial Abril i Buenos Aires. Her utkom i 1953 *El Sargento Kirk* i bladet Mister X. *Sgt. Kirk* er en westernserie der en hvit desertør kemper sammen med indianerne for deres rettigheter. Fire år senere kom to nye serier: *Ernie Pike* i Hora Cero og *Ticonderoga* i Fontera. Den sistnevnte serie er historien om en ung trapper fortalt i jeg-form av den 75 år gamle Caleb Lee i 1912. Historisk eksakt gjengir den Nord-Amerikas blodige erobring. Til slutt, i 1959, kom så *Anna y Dan* i Super-Totem. Handlingen utspiller seg i Øst-Afrika i 1913. Manus til alle de fire seriene ble skrevet av chileneren Hugo C. Cesterheld.

I 1968 forlater Pratt Argentina og tar jobb for Fleetway Productions i England. Der tegner han for serien War Picture Library etter manuskripter av en rekke engelske forfattere. Allerede to år før hadde han tegnet sin første historie for en engelsk forlegger; serien het *Iron Fist*. I 1964 jobbbet han en kort stund for Daily Mirror og Sunday Pictoral. Før Pratt vendte tilbake til Italia i 9162, ga han ut enda to serier for det argentinske Mister X: den briljante eventyrserien *Capitaine Cormorant* — tematisk en forløper for *Corto Maltese* — og den mesterlige westernserien *Fort Wheeling*.

I de følgende årene laget han tegneserieversjoner av flere kjente romaner, deriblant *Sinbad Sjøfareren, Skattøya* og *Odysseen* for det italienske bladet Corriere dei Piccoli. Så startet Florenzo Ivaldi, som nevnt i innledningen, i 1967 *Sgt. Kirk*. Ved siden av *Ballata del Mare Salato* tegnet han også en amerikansk krimserie, *Luck Star O'Hara, og Gli Scorpioni del Deserto* (ørkenskorpionene). Sistnevnte serie kom ut i det franske magasin Tintin og et år senere også i det italienske Alterlinus.

BALLADEN OM DET FORDØMTE HAV

Høydepunktet i Hugo Pratts karriere er selv i dag den 160 sider lange *Una Ballata del Mare Salato*. Pratt forteller her om de lysskye bedriftene til en mystisk munk som regjerer på en uoppdaget øy i Stillehavet. 1. verdenskrig er nettopp brutt ut. Området antas å være fritt

L' ASSO DI PICCHE
Avventura a Venezia
HUGO PRATT
& DAVIDE
ITALY
SUISSE
"VISIT ITALY" E' UN CARTELLO TENTATORE CHE ME DIREBBE DI UN MESE DI VACANZE IN ITALIA, GARY ? CE LE MERITIAMO
E' LA MIA STESSA IDEA WANG. POI CHE NON SA. RANNO PROPRIO VACANZE. PER QUESTO VI HO PORTATO A QUESTA AGENZIA
C'ERA UNA INSERZIONE PUBBLICITARIA ABBASTANZA STRANA SUL "POST" DI IERI ERA UN MESSAGGIO CIFRATO PER L'ASSO DI PICCHE E VENIVA DALL'ITALIA. VE LO MOSTRERO'

Asso di Picche var Pratts første verk.

for tyske styrker, men etter at flere hollandske kullskip er blitt plyndret (av munkens folk), aner man at noe er i gjære. Munken selger nemlig de kaprede kullaster videre til tyskerne og planlegger en videre utvidelse av sitt område.

Et vesentlig trekk ved historien er at den ikke har noen egentlig hovedperson eller helt. Derimot består persongalleriet av en rekke inntrykksfulle og individuelt tegnede figurer som alle på en eller annen måte forsøker å påvirke handlingen til sin fordel. Den mest markante personligheten er *munken*. Vi får aldri se hans ansikt, det forblir hele tiden skjult i munkehetten. Hemmeligheten rundt hans person utdypes enda mer etter hvert som vi får greie på at han har drevet sine intriger over et lengre tidsrom, og at hans bedrifter ligger på grensen av hva et dødelig menneske kan få til. Kun noen få utvalgte, deriblant den innfødte *Cranio* kjenner munkens hemmelighet: «Munken er egentlig en tidligere protestantisk pastor som har inntatt en ekskommunisert munks plass. Denne munken drev slavehandel, og da det ble kjent, ekskommuniserte de ham. Men han fortsatte uberørt videre til en annen prest av en annen orden dukket opp, med tilslørt ansikt. De pratet sammen fra morgen til kveld. Da døde den gamle munken, og den andre inntok hans plass. Dette er vår munk.» Cranio selv drømmer om et forenet Maori-øyrike. Hans drømmer får imidlertid en brå slutt.

I munkens tjeneste finner vi *Corto Maltese* og den skruppelløse *Rasputin*. Disse to blir i løpet av historien til bitre motstandere, anskueliggjort bl.a. i forskjellig innstilling til vold. I tillegg kommer *Pandora* og *Cain*, to millionærbarn fra Europa. De har lidd skipbrudd i Stillehavet og blir plukket opp av Rasputin. På den måten blir de trukket inn i intrigene og maktkampen. Det er da også gjennom barnas brev og opptegnelser at det har vært mulig å rekonstruere begivenhetene rundt munken. Det var disse som fikk Carranza til å starte etterforskningen. I et avsnitt i et av Pandoras brev får vi også vite litt om Corto Malteses videre skjebne: «Hos oss står alt bare bra til, men vi har hatt et dødsfall i familien. Onkel Tarao er borte. Vi savner ham veldig, men jeg er også bekymret for onkel Corto. De to sto hverandre svært nær og var uadskillelige. Det krymper seg i meg hver gang jeg ser onkel Corto sitte alene i hagen og stirre med tomme øyne ut over havet, havet som han er så fortrolig med. Barna forsøker å få ham på andre tanker, men han enser dem ikke.»

CORTO MALTESE

Først da Pratt i 1970 begynte å tegne for det franske Pif — Les Editon Vaillant — opplever Corto Maltese, den mest fargerike personligheten fra «Balladen», et comeback. I nr. 1296 av Pif kom serien *Corto Maltese: Le Secret de Tristan Bantam*. Dette er det første av en rekke eventyr med Corto Maltese i hovedrollen. Handlingen utspiller seg i slutten av og i årene etter 1. verdenskrig, og vi følger Corto Maltese over hele verden. På tre år tegnet Pratt tilsammen 23 kortere Corto Maltese-historier for Pif, hver på ca. 20 sider. Senere fulgte nr. 24 for Linus.

Deretter produserte han noen album under tittelen *En mann — et eventyr* for det italienske forlaget Cepim. Her arbeidet han sammen med andre av Italias topptegnere. Han kom også med bidrag til Pilote.

Junglemen foregår på Ny-Guinea.

Fort Wheeling.

Så i 1978 dukker Corto Maltese igjen opp, denne gangen i Castermans blad A Suivre. Tre lange historier ble resultatet. Casterman har også utgitt en rekke praktfulle bøker i sv./hv. med Corto Maltese. Også andre av Pratts arbeider har vært publisert her.

I årenes løp har Corto Maltese fartet over det meste av verden. Etter oppholdet i det sørlige Stillehav — *La Ballade de la Mer Salée*, *Sous le Signe du Capricorne* (Corto 1-6) gikk ferden til Amazonas — *Toujours un peu loin* (Corto 7-11) —, derfra til Venezia, Irland, Sør-England og Nord-Frankrike — *Les Celtiques* (Corto 12-17), så videre til Afrika — *Les Ethiopiques* (Corto 18-22). Boka *Corto Maltese en Sibérie* (Corto 24) forteller om hans reiser i det fjerne Østen i 1919. Dette var den første av hans tre lange historier i A Suivre . Det neste eventyret bringer ham tilbake til Venezia. her har imellomtiden faascistene kommet til makten. Til slutt, i 1923, befinner han seg i Rhodesia.

HVEM ER CORTO MALTESE?

«Tenk å leve i et eventyr,» drømmer Corto Maltese der han sitter på en steinbenk i den gamle ghettoen i Venezia og med et fjernt blikk følger røyken fra sigaren. «Tja...det gjør du jo allerede, selv om du ikke har oppdaget det. Når en voksen trer inn i eventyrets verden, kan han ikke komme defra igjen, visste du det?» Slik lyder svaret til *Bouche dorée* (Gyldenmunn), Corto Malteses ledsagerske og fortrolige venninne. Hun kom til Venezia i år 1300 og hørte til kretsen rundt Dante. Denne dialogen fant sted 34. desember 1918 (Gyldenmunn: «Her i Venezia er årene alltid litt lengre..»), og Corto Maltese sovnet inn over Sir Thomas Mores *Utopia*. 4)

Er dette den berømte Corto Maltese som reddet den allierte generalstab fra å bli torpedert av en tysk ubåt utenfor den engelske kyst i 1915? Eller den revolusjonære som hjalp Kuomintang mad å tillintetgjøre de siste tsaristiske tropper i Sibir? Eller kanskje eventyreren og handelsmannen som lette etter en forsvunnet by i Guyanas jungel? Hvorfor finner vi denne sigarettrøykende dilletant blant Guevaraer og Livingstoner, helter som gjør historien til en legende? Hvem er Corto Maltese?

Corto Maltese ble født utenfor ekteskap i 1890. Faren var en eller annen omstreifende engelsk sjømann, moren «den vakre Nina fra Gibraltar», sigøynerinne fra Andalusien. Yrke: Hore. Han vokste opp blant sjøfolk og soldater som tilhørte morens bekjentskapskrets. Sin utdannelse fikk Corto fra en av morens beundrere, rabbien fra Malta. Hans sigøyneravstamning er påfallende; sort, tett hår, framstående kinnbein og framfor alt, ringen i det venstre øret. Som sin mor var han fascinert av kort, de kunne forutsi hva som kom til å skje og også avdekke fortiden. Han føler seg hjemme blant overtroiske indianere og voodootilbedere. Men samtidig kler han seg i skreddersydde klær og røyker de beste sigarer. Hans særegne sans for humor og ironi synes å være en arv fra Themsens bredder.

Gjennom sin nomadiske og engelske avstamning var det naturlig at Corto Maltese ble sjømann, fri til å dra hvor som helst, fri særlig fordi hans skip er sunket for lenge siden. Han kan til enhver tid gi seg enventyret i vold. For eventyret er det eneste han har å leve for, det er hans eneste rusmiddel. Alt annet er bare påskudd. Dette er en side ved hans personlighet: uberegnelig og irriterende.

Capitaine Cormorant.

I motsetning til den klassiske helt handler Corto Maltese ikke av overbevisning. Selv om han ofte befinner seg på de undertryktes side, styres hans handliger av finansielle hensyn. I *Corto Maltese i Sibirien* uttrykker han det slik: «Hvis dette foretagende skulle bli en suksess, hvilket jeg tviler på, deler vi såvel inntekter som utgifter. Jeg er deres kompanjong, ikke deres tjener. Er det klart?» Når han har avsluttet ett oppdrag, søker han nye eventyr eller oppholder seg blant venner i Venezia eller på De karibiske øyer.

Gjennom sine tallrike laster blir han til en helt i moderne forstand. Han selger sine heltegjerninger. I sin arroganse og kyniske holdning minner han mye om westernhelten, men skiller seg fra denne ved sitt språk og sin overdrevne eleganse. Corto Maltese spytter ikke sigarettstumper på bakken! Han pleier sitt ytre og bedriver en ekstrem form for selvdyrkelse, noe som gir ham et preg av innbilskhet. Han er ensom og trett av livet. Han innbiller seg ikke å kunne forandre en verden som ikke har noen plass til ham. Alltid beredt til å kaste seg ut i eventyret der det å nå målet blir uvesentlig i forhold til de hendinger som fører ham mot målet. Hans hån og ironi forklarer kanskje hvorfor han ikke avviser penger; på den måten unngår han å se på seg selv som en helt. Corto Maltese virker som en myte, han er midlertid fanget inn av sine egne eventyr. Det vesentlige for ham er å leve intenst, gjennom handling eller enda bedre: gjennom drømmen. Det er ut fra drømmen menneskene vurderes. Han har på denne måten intet felles med de profesjonelle eventyrerne: «Yrkesheltene er meg fullstendig likegyldige.» (*Les Celtiques*)

Corto Maltese, fri i tid og rom, bringer ved sitt nærvær uorden i dimensjonene i de historiske begivenheter. Gjennom sin bitende humor spotter han dem, skaper distanse, men gjennom sin drømmende retorikk tilfører han dem et fantastisk element, en ny dimensjon. 20. april 1918 befinner Corto Maltese seg i Nord-Frankrike mellom de to frontlinjer. Han er sammen med to australske soldater. Samtalen dreier seg om de store viners forskjellige egenskaper. Et tysk fly avbryter imidlertid samtalen. Om bord i flyet befinner det tyske flyveress Baron von Richthofen seg. Vil Corto Maltese beseire Den røde Baron? M.a.o., alt er klart for en kamp mellom det gode og det onde. Da treffer en av australierne baronen på første skudd. Tidligere hadde han stjålet to flasker burgunder fra Corto: Mesterskytteren kan bare sikte når han er full! Dermed tapte den berømte baron 20. april 1918 sin siste kamp mot to flasker god vin. Corto Maltese bemerker til slutt: «Det eneste jeg vet er at jeg har stirret så lenge opp i lufta at jeg er blitt stiv i nakken.» I et annet kapittel i *Les Celtiques* er det opprør blant åndene og spøkelsene fra den keltiske mytologi. Tyskerne truer med å invadere England: Bare alver og Niebelungenfeer og valkyrier 5) vil være med tyskerne, dvs. alt som er herskesykt og voldsomt. Man vekker Corto Maltese som ligger og sover på en eng i nærheten. Han rydder opp i situasjonen og henfaller igjen til sine dagdrømmer ute av stand til a skille mellom drøm og virkelighet. Hvilket ikke bekymrer ham det minste.

I forordet til utgivelsen av det andre Corto Maltese-albumet forteller André Posner hvordan Hugo Pratt en hel dag kjører rundt i Paris på jakt etter sin helt. Han treffer ham overalt: verten i ei kneipe, en mann med ett bein, ei ho-

re, drosjesjåføren. Alle trenger det for a kunne holde ut en heller middelmådig eksistens. Bare en sigøyner i en av forstedene har ennå mot til å være seg selv. Men hvor lenge, hvor lenge i slike standardiserte omgivelser? «Snart», sier sigøyneren, «kommer vi til å bo i høyblokk.» «Snart,» sier Hugo Pratt, «må du også være Corto Maltese, også du!»

Fra *La Ballade de la Mer Salée.*

QU'EST-CE QUI T'ARRIVE, MOINE ? PARLE-MOI...
CORTO MALTESE, MON AMI, J'AI VU LE DIABLE ET J'AI EU PEUR!
NE ME LAISSEZ PAS SEUL MES AMIS... NE ME LAISSEZ PAS...

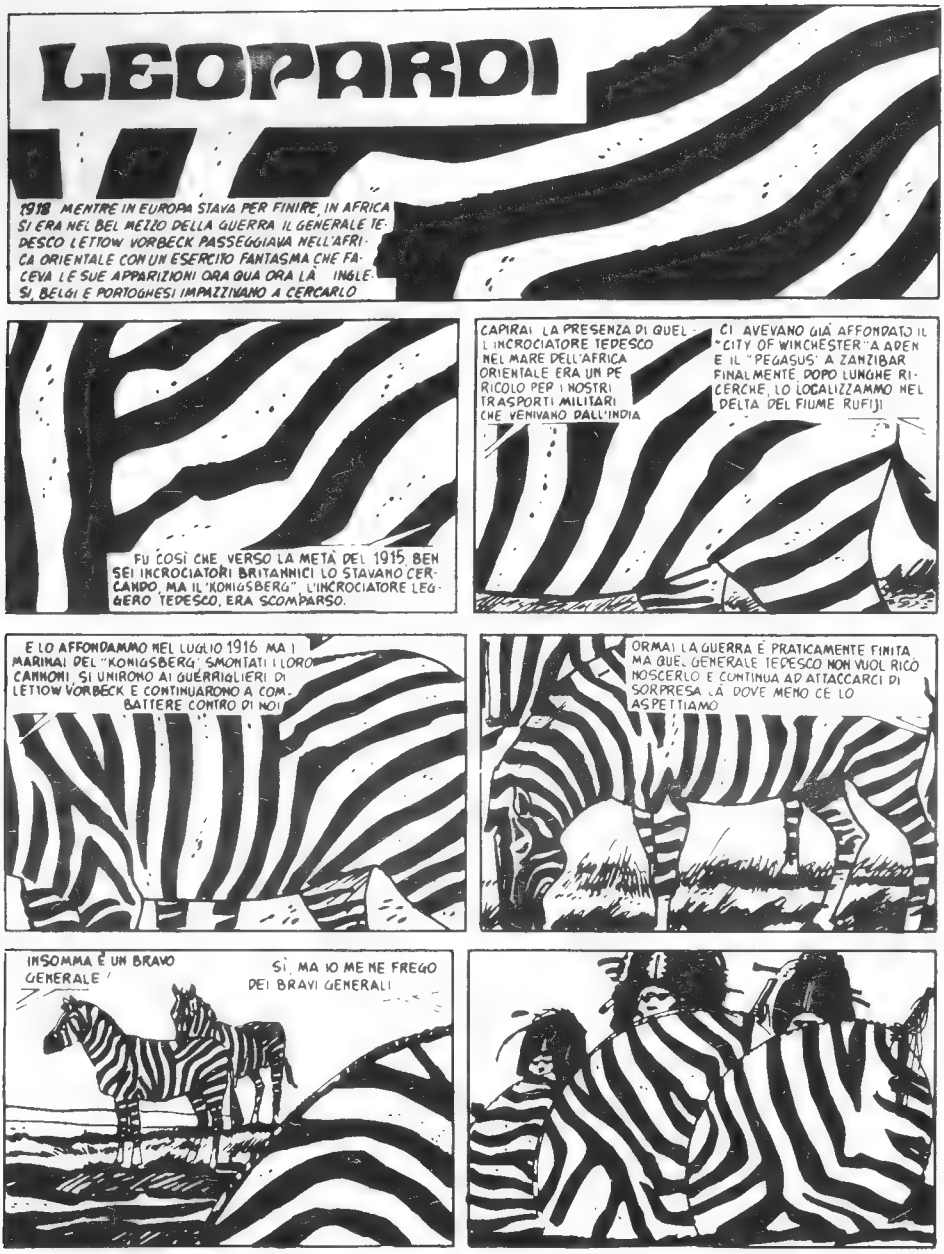
LEOPARDI
1918 MENTRE IN EUROPA STAVA PER FINIRE, IN AFRICA SI ERA NEL BEL MEZZO DELLA GUERRA IL GENERALE TEDESCO LETTOW VORBECK PASSEGGIAVA NELL'AFRICA ORIENTALE CON UN ESERCITO FANTASMA CHE FACEVA LE SUE APPARIZIONI ORA QUA ORA LÀ INGLESI, BELGI E PORTOGHESI IMPAZZIVANO A CERCARLO
FU COSÌ CHE VERSO LA METÀ DEL 1915 BEN SEI INCROCIATORI BRITANNICI LO STAVANO CERCANDO, MA IL "KONIGSBERG", L'INCROCIATORE LEGGERO TEDESCO, ERA SCOMPARSO.
CAPIRAI LA PRESENZA DI QUEL L'INCROCIATORE TEDESCO NEL MARE DELL'AFRICA ORIENTALE ERA UN PERICOLO PER I NOSTRI TRASPORTI MILITARI CHE VENIVANO DALL'INDIA
CI AVEVANO GIÀ AFFONDATO IL "CITY OF WINCHESTER" A ADEN E IL "PEGASUS" A ZANZIBAR FINALMENTE, DOPO LUNGHE RICERCHE, LO LOCALIZZAMMO NEL DELTA DEL FIUME RUFIJI
E LO AFFONDAMMO NEL LUGLIO 1916 MA I MARINAI DEL "KONIGSBERG" SMONTATI I LORO CANNONI, SI UNIRONO AI GUERRIGLIERI DI LETTOW VORBECK E CONTINUARONO A COMBATTERE CONTRO DI NOI
ORMAI LA GUERRA È PRATICAMENTE FINITA MA QUEL GENERALE TEDESCO NON VUOL RICONOSCERLO E CONTINUA AD ATTACCARCI DI SORPRESA LÀ DOVE MENO CE LO ASPETTIAMO
INSOMMA È UN BRAVO GENERALE!
SÌ, MA IO ME NE FREGO DEI BRAVI GENERALI

Grafisk mesterskap i *Les Ethiopiques*.

TEGNESTIL OG FORTELLERTEKNIKK

Det viktigste element i *Corto Maltese* og hemmeligheten bak seriens suksess, er Pratts bruk av motsetninger. Han benytter motsetningene parallelt, og sammen danner de en syntese. Dette gjelder like mye for tegnestil som fortellerteknikk. Historiene er på den ene side bygget rundt historisk autentiske hendelser, på den annen side rundt det mystiske, uforståelige, irrasjonelle, som Pratt vier så stor opp-

merksomhet. Man også i kontrasten mellom de konsentrerte, energiske action-scenene og de lange, rolige partiene ligger det en spenning som driver historien framover. 6) Grunnen til at de rolige scenene gjør slikt inntrykk er ganske enkelt at Pratt lar hver scene få den plass den trenger. Pratt tar seg tid til å la figurene utveksle blikk uten ord. Leserens oppmerksomhet konsentreres dermed om figurens ansiktsuttrykk. Det finnes ingen talebobler som avleder oppmerksomheten fra selve bildet, og dermed får bildene en egenverdi som ikke tillater at leseren bare kaster et blikk på dem for så å haste videre. Og det er nettopp denne ro som er forutsetningen for at bildenes stemning og atmosfære kan overføres til leseren som derved selv kan bli en del av historien. Dette oppnås i stor grad ved at figurenes ansikter vises i nærbilde, og at de ser leseren direkte inn i øynene — kontakten mellom leser og figur blir direkte.

I grafikken bygger Pratt på kontrasten mellom enkle tegninger med store flater og tegninger med stor detaljrikdom. Et ørkenbilde tegnet med et par streker kan veksle med bilder av f.eks. en brolagt gate, teglsteinstak eller taket på en stråhytte tegnet med utrolig fin penn. At denne komposisjonen har en så stor effekt, kommer av den enkle kjennsgjerning at Pratt er en rask tegner. Han kan på en dag tegne det som en tegner av den klassiske belgiske skole ville brukt en hel uke på. Å sitte og jobbe i det endeløse med en enkelt side er noe som Pratt ikke gjør. Will Gould uttrykte det slik i sitt forord til Nino Bernazzalis European Cartoonist, hvis første nr. var viet Pratt: «Pratt er en av de få som har vist mot til å klaske en våt pensel pa papiret for å oppnå en skyggeeffekt.» Ved å arbeide på denne måten beholder bildene «det opprinnelig autentiske» som Rilke 7) mener er så viktig for enhver kunstart. Pratt bryr seg ikke om detaljer, og hvert bilde får den samme vitalitet og friskhet som det neste.

Men akkurat denne abstraksjon, denne forenkling i tegning, er det som gir rom til leserens egen fantasi. For å framstille lengsel, melankoli trenger Pratt et par grovt skisserte blader som blir drevet av vinden over ei grasslette, eller et par måker som kretser over havflaten. Pratt er kanskje en av de få som kan tegne vinden nettopp fordi man ikke kan se den?!

Vi nevnte innledningsvis at det var en enestående hendelse i tegneserienes historie at et tegneseriemagasin ble viet en enkelt tegners verk. Det har imidlertid ikke stoppet med det. Den italienske tegneren Milo Manara, i fagkretser betegnet som «the coming man» i Europa, har viet sitt hittil største arbeid, *H. P. et Giuseppe Bergmann* til Hugo Pratt.

Pratt vil nok også i framtida spalte tegneserieleserne i to leire. De som imidlertid en gang har greid å forstå Pratts verk, vil nok alltid være fanget av de stemninger og følelser hans episke fortellinger uttrykker. (Oversatt fra tysk av Truls Berggren.)

Noter:

1) Artikkelen er hentet fra Comixene nr. 35, februar 1981. Comixene er et tysk magasin om tegneserier og utgis av: Edition Becker & Knigge GmbH, Pablo Neruda-Haus, Am Taubenfelde 30, D 3000 Hannover 1, Vest-Tyskland. Beklageligvis gikk bladet inn etter nr. 42, sept. 1981.

2) Zack er den tyske versjon av Tempo. Bladet har imidlertid nylig gått inn. Nr. 32, august 1981 var det siste nr. Det første nr. kom ut 13. april 1972. Det er verd å merke seg at Zacks lesere reagerte negativt på *Die Sudseeballade*. Etter 119 sider ble serien stoppet. Så det er tydelig at Pratts særegne tegnestil og fortellerteknikk ikke appellerer til alle.

3) Faustinelli opptrer også under pseudonymene Davide og Bionda.

4) Sir Thomas More (1478? - 1535): Engelsk statsmann og dikter. *Utopia*, hans mest kjente verk, kom ut i 1516. More skildrer kontrasten mellom den perfekte stat, øyriket Utopia, og datidens Europa, der alle kjemper mot alle, og hvor alle forsøker å berike seg på sin nestes bekostning. (O.a)

5) Vesener fra den germanske mytologi. Niebelungen-feer er svartalver som bor under jorda i dvergenes rike. Valkyrjene henter de falne fra slagmarken og bringer dem til Valhall. (O.a.)

6) Disse rolige scenene har gitt Pratt det smigrende tilnavn: «Le Maitre du Silence» — «stillhetens mester».

7) Rainer Maria Rilke 1875-1926. Tysk dikter. (O.a.)

OVERSIKT OVER UTKOMNE BØKER/ALBUM AV HUGO PRATT

Franske utgivelser

I Frankrike har tegneseriene en helt annen status enn her i landet, og franskmennene vet å sette pris på kvalitet. Følgende album er av topp kvalitet. Prisangivelsene er omtrentlige. De er regnet ut på grunnlag av tyske priser.

Corto Maltese:	La Ballade de la Mer Salée	170 sider, stort format. Pris: 60.- kr.
	Sous le Signe du Capricorne	144 sider, stort format. Pris: 56.- kr.
	Toujours un peu plus loin	120 sider, stort format. Pris: 56.- kr.
	Les Celtiques	144 sider, stort format. Pris: 56.- kr.
	Les Ethiopiques	106 sider, stort format. Pris: 50.- kr.
	Les Ethiopiques	156 sider, format 28 × 32. Luksusutgave. Hardcover, farger. Inneholder i tillegg en rekke studier av Pratt i farger. Pris: 120.- kr.
	En Sibérie	128 sider, stort format. Pris: 56.- kr.
Andre serier:	Fort Wheeling	112 sider, stort format. Pris: 50.- kr.
	Junglemen	264 sider, stort format. Pris: 75.- kr.
	Ernie Pike-I	56 sider, stort format. Pris: 35.- kr.
	Ernie Pike-II	64 sider, stort format. Pris: 35.- kr.
	Capitaine Cormorant	74 sider, stort format. Hardcover. Pris: 42.- kr.

Pratt laget 3 historier for Pilote. Disse foreligger nå i album-format.

	Jésuite Joe	48 sider, farger. Serien handler om en kanadisk «rødjakkes» eventyr i villmarka. Pris: 27.- kr.
	A l'Quest de l'Eden	48 sider, farger. Serien handler om to dager fra enørkenkrig. Pris: 27.- kr.
	La Macumbe du Gringo	48 sider, farger. Serien handler om en gutts opplevelser i en blodig frihetskrig i Sør-Amerika. Pris: 27.- kr.
Andre serier:	Les Jouets du Général	74 sider, stort format. Fra Pratts første serie, «Sparesset», hardcover. Pris: 62.- kr.
	L'Ile au Tresor	80 sider, stort format. «Skattøya», «Kidnappet» Pris: 55.- kr.

Danske utgivelser

Corto Maltese:	Balladen om det fordømte hav	Pris: 52,50 kr.
	De smukke drømmes lagune	Pris: 62.- kr. Farger, hardcover.
	Corto Maltese i Sibirien	Pris: 65,- kr.
	Konsert i C-Mol	Pris: 30.- kr.

Tyske utgivelser

Carlsen har tenkt å gi ut alle Corto Maltese-historiene på tysk. Hittil er en bok kommet:

Corto Maltese:	Im Zeichen des Steinbocks	Pris: 50.- kr.

AL LIEDERMAN

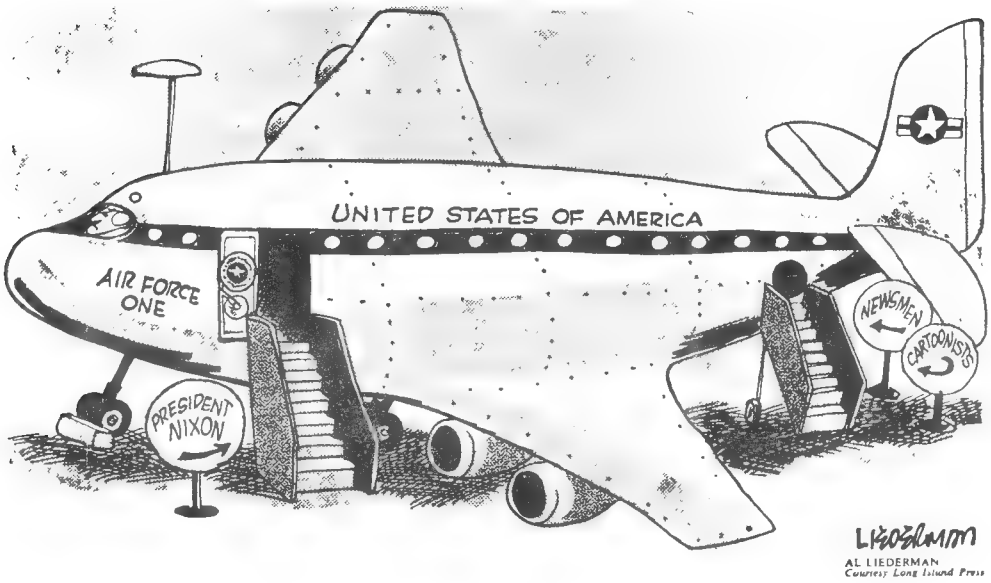

Kråketærne ovenfor er signaturen til den kjente amerikanske tegneren AL LIEDERMAN. Han er både karikatur- og serietegner innenfor området politisk satire, og er nå tilknyttet avisen The Morning Union i Springfield. Tidligere har han vært innom andre genre; i sin ungdom assisterte han vennen Jack Kirby på Captain America da serien var helt ny. Senere jobbet han på Captain Marvel.

Og så til saken: Fra og med neste nummer svarer Al Liederman på spørsmål fra Tekst & Tegnings lesere! Det gjelder alle slags spørsmål om tegneserier og karikaturtegning, ikke bare slikt som gjelder hans egen produksjon. Liederman kjenner nemlig en rekke av sine kolleger blant de amerikanske tegnerne. Så skriv til Al via oss! Merk konvolutten: AL LIEDERMAN.

Tor Ødemark: OSLO - LOS ANGELES TUR - RETUR, DEL 4

For nye lesere: For halvannet år siden var Tekst & Tegnings medarbeider Tor Ødemark på en reise i USA etter invitasjon fra A/S Hjemmet. Han traff bl.a. Carl Barks og Floyd Gottfredson, og besøkte Disneyland og Disney-studioene. Dette er siste del av hans reportasjeserie fra reisen. De andre artiklene sto i Tekst & Tegning nr. 15, 16 og 17/18.

UNIVERSAL CITY

Klokken var nesten halv seks på ettermiddagen. Som om jeg ikke hadde opplevd nok under møtet med Floyd Gottfredson et kvarter tidligere, så skulle vi nå også til Universal City, der hvor utallige kjente filmer gjennom tidene er spilt inn.

Vi kom akkurat så vi fikk første plass i en kø for omvisning i Universal City. Mens vi sto og ventet, dukket en merkelig og faretruende skikkelse opp. Han var ca. 2,10 høy, hadde flere stygge arr på begge kinn samt på håndbaken. Ansiktet og hendene hadde en ekkel grønntone, og to muttere sto ut på sidene av halsen: Frankensteins monster! Han kom vaggende mot meg med hendene fremstrakt, og før jeg visste ordet av det hadde han tatt kvelertak på meg. Det morsomste med det hele var vel kanskje Peters febrilske forsøk på å finne fram kameraet. Frankenstein, eller «Frankie» som det sto på skiltet på jakkekraven hans, viste seg tross sitt noe skjebnesvangre utseende å være en hyggelig kar, på tross av at det ikke var mulig å få et ord ut av ham.

Til slutt ble køen lang nok, og vi ble plassert i et tog med 4-5 vogner, som gikk rundt hele Universal studio uten skinner. Studioet viste seg være av ganske betydelig omfang. Alt fra Rockfords campingvogn og sminkesakene til Doris Day til skyskraperne i *The towering inferno* kunne vi se. Vi så huset der *Tatt av vinden* ble spilt inn, vi så hvordan en del av filmtriksene ble laget, samt at vi fikk se robotene fra *Star Wars* i kamp med laserpistoler på mindre enn 2 meters hold. I omvisningen inngikk en ikke så lite nervepirrende demonstrasjon av haien fra *Haisommer*. Den dukket plutselig opp av vannet en halv meter fra kameraet med kjeften åpen, som blottet en tannleges inferno. Huset der *Psycho* av Hitchcock ble spilt inn inngikk i programmet, snøras og regnvær laget av annet enn naturkreftene ble vi også vitne til. En gammel bro som tilsynelatende måtte være laget av annet enn toppkvalifiserte fagarbeidere skulle også forseres. Midt ute på brua stanser toget, det går et rykk gjennom veggene, så et veldig brak, og brua knekker sammen og blir hengende i 30 graders vinkel mens svære stolper og bærebjelker raser rundt oss. Vognføreren har tydeligvis manøvrert seg ut av verre situasjoner tidligere, for han klarer å få alle vognene velberget over. Vi kjører en runde slik at vi kommer på nedsiden av brua. Der er hele reisverket i ferd med å bygge seg opp igjen, alt automatisk.

Men spenningen er ikke over med det. Over en planovergang der lyssystemet har trådt ut av funksjon, kommer plutselig et lokomotiv rasende i full fart. Selvsagt klarer det å stanse til lettelse for dem som satt i den vogna som sto parkert over skinnene.

Cecil B. de Mille lagde en gang en film om de 10 bud, med Charlton Heston i hovedrollen som Moses. Israelernes flukt fra Egypt var intet unntak i filmen, heller ikke deres flukt gjennom Rødehavet. Moses klarte å dele vannmassene så de kom tørrskodde igjennom. Vi reiste gjennom dette «Rødehavet», hvor de Milles Moses hadde passert. Jeg skal villig innrømme at jeg fikk en noe flau smak i munnen. Det som på filmen hadde sett ut som en milelang «gate» gjennom vannmassene, var en ikke fullt 10 meter lang passasje mellom to demninger.

Foruten alt dette så vi flyvrak fra *Airport '77*, Kate Colombos «hjem» samt et utrolig artig stuntshow.

Glade og lykkelige over det vi hadde opplevd i Universal City (inkludert en pils under vesten), dro vi tilbake til hotellet ved 10-tiden for å skifte og spise den eneste skikkelige middagen vi tok oss tid til på hele turen. Den ble inntatt noe over kl. 12 på natten i en restaurant i Westwood village som het «Yesterday».

Deretter beveget vi oss opp til Sunset Boule-

vard, som viste seg å være mindre vakker til nattetider enn navnet skulle tilsi. Vi prøvde en times tid å finne et diskotek for å erfare også dette, men jakten ble så totalt mislykket at hotellets senger etter hvert fristet mere. Dessuten hadde jeg ved hver av- og påkledning fornøyelsen av å velge mellom 37 kanaler på rommets TV, som til enhver tid skulle sørge for at amerikanerne ikke kjedet seg. Og god og matt sank jeg til hvile etter min 4. heseblesende dag i Los Angeles. Tidlig neste morgen måtte jeg ringe selveste Walt Disney's Studios for å avtale møtetid.

WALT DISNEY'S STUDIOS

Jeg våknet til min siste dag i California. Det tok meg 2 sekunder fra jeg kom til bevissthet til jeg hadde oppsummert dagens program. En ny tur til Malcolm Willits og hans «Collectors Book Store», Walt Disney's Studios, og finalen, et besøk hos Jack Hannah. Men det skulle vise seg at denne dagen ikke levde opp til forventningene. Etter nok en av de altfor hastige frokostene som var så betegnende for turdeltakernes rastløshet, hoppet vi inn i bilen, og tok av i retning Hollywood, hvor Collector's Book Store lå. Malcolm Willits hadde gitt oss klarsignal til å komme når det skulle være, i eller utenom åpningstiden. Vi ble atter en gang vist inn i det aller helligste, og med fotoapparater, blitz og en mengde spørsmål foreviget vi butikkinnehaveren, butikken, og Floyd Gottfredsons unike malerier. Det var ikke uten stolthet vi mottok opplysningen om at vi var de første som noensinne hadde fått tillatelse til å ta bilder av maleriene. Tankene mine unngikk ikke veien om Floyds beskjedne leilighet i de nordlige deler av Hollywood, mitt møte med den sjarmerende og dyktige tegneren dagen i forveien, for videre å gli tilbake til hans kjente og kjære serier. Det var som om bildene ble levende. Det var som om jeg selv satt sammen med den eksentriske professoren i bilen hans som kjørte over himmelhvelvingen for å lande på «the Island in the sky». Det var meg, og ikke Mikke, som forsvant inn i boken med fortellingen om Robin Hood, Little John og King Lionheart.

Tankerekken ble brutt av Malcolms stemme da han kom inn med et lite skrin i hånden.

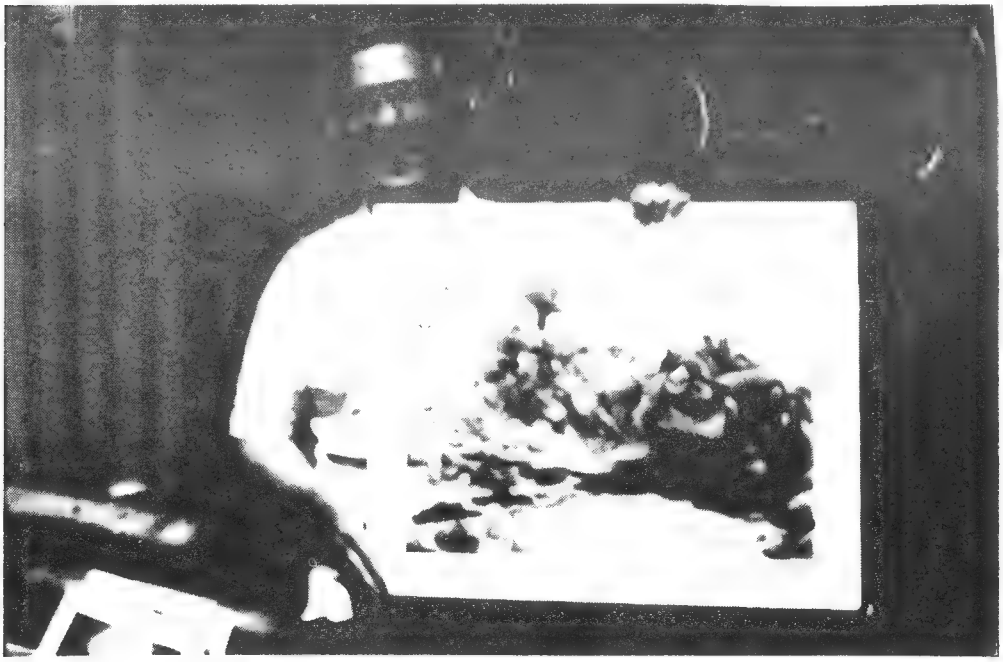

Malcolm Willits med et bilde av Floyd Gottfredson.

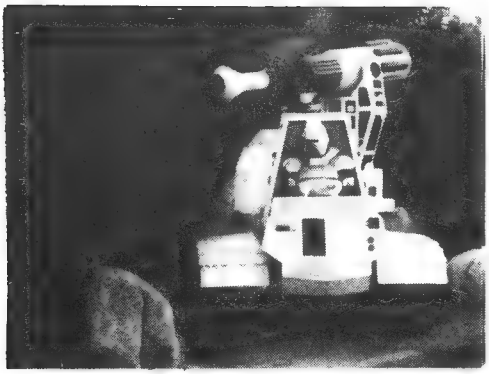

Fra Universal City.

Nysgjerrigheten grep meg, og over skulderen hans hang to par interesserte øyne da han åpnet skrinet.

Det var trukket med mørkeblå fløyel. Oppå fløyelen lå det seks store «buttons» (metallmerker) med nydelige opptrykk av seks av maleriene jeg nettopp hadde foreviget. Malcolm fortalte at han hadde fått klarsignal til å lage disse merkene fra Walt Disney Productions, for salg blant annet i Disneyland. Det var da WDP fikk høre at det var Floyd som hadde stått bak motivene, at produksjonen ble stoppet. Foreløpig hadde disse merkene kostet Malcolm 75.000 dollars, og han var ikke lite bitter på grunn av avslaget. Men Floyd selv skulle samme dag dra til Disney Studios for å rette på dette, slik at merkene kunne komme i salg.

Vi ble hos Malcolm i halvannen time og dro derfra kl. halv ett. Innholdet i lommeboken var betydelig redusert, det samme var utvalget til Malcolm. Vi satte oss på ny i bilen, og kursen ble satt for Burbanks, mot Walt Disney's Studios. Det var her, i Burbanks, at jeg skulle oppleve den store skuffelsen. Vill av forventning hadde jeg regnet med å få se tegnere og animatorer i arbeid, en tegnefilms tilblivelse, fra idéen slår ned i en av de mange kunstnerne som arbeider der, via «storyboard'et», animatoren, inbetweeneren og multiplankameraet til den ferdige filmen ligger klar for utsendelse. Men alle mine drømmer ble fort kuttet i to. Vi mottok et gjennomgangs-pass som skulle leveres tilbake ved utgangen når vi dro, vi fikk beskjed om å legge igjen kameraene våre, før en åpenbaring kom og forkynte at hun skulle være vår guide rundt i Walt Disney's Studios.

Alle bygningene ble omstendelig presentert, en plakett med hyllest til Walt og Roy Disney ble vist, en lang gang hvor originalbilder til filmene hang (dette var det eneste stedet jeg ble hengende etter), via et filmrom hvor vi fikk en 20 sekunders sekvens av den nye Disney-filmen «The Fox and the Hound» ved et rent slumpetreff, og til arkivene, hvor den ikke ukjente Dave Smith romsterte. Dave Smith har vært til enorm hjelp for et utall Disney-interesserte gjennom tidene. Det er ved hans hjelp at en rekke opplysninger er blitt offentliggjort via donaldistiske tidsskrifter og publikasjoner. Men selv dette ble et kort møte. Etter å ha sett arkivets innbundne årganger av Uncle Scrooge, samt å ha hatt fornøyelsen av å røre ved Walt Disney's eget skrivebord (som til min store forbauselse ikke var det minste ulikt alle andre skrivebord jeg har sett), unnskyldte vi oss med «lang vei til flyplassen» eller noe lignende, og tok farvel. Gjennomgangspasset «glemte» jeg beleilig nede i vesken, og vi kom oss ut med dette som eneste souvenir.

Jeg så på klokken. Kunne vi rekke å besøke Jack Hannah før flyavgang kl. kvart på seks? Vi bestemte oss for å gjøre et forsøk.

Det var en ren tilfeldighet som fikk oss til å peile inn bilradione på et lokalt nyhetsprogram. Der ble det forkynt at køene på veiene rundt International Airport nærmest var for trafikkork å regne. Dermed ble vi nødt til å sette kursen direkte for flyplassen, hvor vi måtte være senest kl. kvart på fem.

Nyhetsreporteren hadde ikke overdrevet, og nøyaktig kl. 5 styrtet vi inn i terminalen. Jack Hannah måtte til min store skuffelse utgå av programmet. Men jeg lovte meg selv at neste gang.....

Jeg tok farvel med Peter som hadde flere reportasjer å gjøre i Amerika før han reiste hjem, og det var ikke med liten misunnelse jeg betraktet ham stå på den «riktige» siden av gjerdet.

Men vel oppe i flyet, med tre seter helt for meg selv, tre puter under hodet, en bok i hånden, og en rød kveldssol som forsvant så altfor fort bak halen på flyet, meldte spørsmålene seg: Kunne jeg vært i Amerika lenger? Kunne

jeg oppleve mer? Var jeg mottakelig for flere inntrykk nå i det øyeblikket? Et «nei» druknet halvveis av larmen fra flyet, halvveis av min egen svinnende bevissthet.

Flyet gikk direkte til København, en flytur som helt og holdent var viet drømmene. Kl. ett landet flyet, og kl. 3 var jeg i luften igjen, på vei mot fornebu og Norge.

Jeg fikk et lettere slag da jeg fikk utlevert bagasjen min. Var det meningen at jeg alene skulle bære alt dette med meg hjem?

Glad og lykkelig hjemme ble jeg mottatt av tusen spørsmål. Vel sunket tilbake i den gode, gamle, velkjente sofaen gjennomgikk jeg hele turen, bit for bit, om igjen. Jon Gisle bad meg senere om akkurat det samme, og det er det jeg med disse ordene avslutter nå. Jeg kunne fortalt så mye mer, skrevet så mye mer, skrevet rett og slett ordrett ned hvert sekund av turen, for det hendte nemlig noe nytt hvert sekund på turen. Men det får vente til en annen gang.

EPILOG

Jeg har av A/S Hjemmet fått en Amerikatur, en tur til California, en fantastisk opplevelse som jeg har forsøkt å dele med dere i ord og bilder, men som for meg har betydd så mye, mye mer. Enhver form for takk vil i en slik anledning fortone seg flau. Jeg vil allikevel forsøke å gjøre det. Først og fremst en takk til Kari Monsen, som har stått for alle avtaler og arrangementer, og som i det hele tatt gjorde turen mulig. (Jeg skylder deg forresten en klem, Kari.) Takk til Putte Øderud, som da var reportasjesjef i Hjemmet, og som har gitt klarsignal til hele turen. Takk til Helge Bøkenes, som er forlagssjef, og som har med Donald Duck i Norge å gjøre, og som vel var den person som valgte ut nettopp meg.

Frankensteins monster og Tor Ødemark. Monsteret til venstre.

Sist, men ikke minst, en takk til Peter Brandt, som ved siden av å være den person som til syvende og sist fikk turen ned på papiret i ord og bilder, var mitt reisefølge. Men Peter var ikke bare et reisefølge; han var en kamerat, faktisk en likesinnet, som delte mine opplevelser såvel som mine beundringer under turen. Det var den samme Peter som måtte utmanøvreres i bokhandlere, da jeg via et større antall omveier måtte ta meg fram til kassen godt skjult bak flerfoldige reoler, for å få lov til å betale mine bøker og souvenirer selv. Hadde det vært opp til ham, hadde jeg kunnet la lommeboken bli igjen hjemme.

En takk også til alle dere andre i A/S Hjemmet, som har bidratt til å gjøre min hittil største opplevelse til et faktum.

TEGNESERIESAMLER LEGGER OPP!

Massevis av tegneserier til salgs. En smakebit mad, cracked, warren magasiner creepy - eerievamni - 1984, savage sword of conan, heavy metal, asterix, lucky luke, prins valiant, circus, underground, conan, skrekk magasinet - for å nevne noen. Massevis av andre norske, franske og amerikanske.

Mot kr 4,50 i frimerker sendes en fyldig liste, 26 sider. Skriv til CARL ARTHUR TØNNESSEN POSTBOKS 434 4371 EGERSUND og få listen som også inneholder opplysninger ang. betalingsbetingelser, forsendelse etc.

NB alt salg baseres på bud!

NEWS-NEWS

LEXIKON ONOMATOPOIETIKUM heter en bok som nylig er utkommet i Vest-Tyskland. Den gir en oversikt over såkalte onomatopoietiske ord - lydmalende ord av typen BANG, CLONK og RØRØRØ. Som kjent er tegneseriene berømt for sin rikdom av slike ord selv om statistiske undersøkelser viser at det ikke er så mange av dem i seriene likevel.

DE TRE BLADENE Lynvingen, Superboy og Supermann gikk inn før jul. De ble fra og med januar erstattet med det 14-daglige bladet Superserien, med historier om alle de tre heltene.

DET ER DÅRLIGE TIDER, KAMERAT, sa den snakkende hund i en av 50-åras Donald-serier. Og akkurat nå er det virkelig dårlige tider for Donald i Skandinavia. Dette bekreftes av de nyeste tall fra Danmark, der Anders And & Co. nå selger i bare 128 000 eksemplarer i uka, en nedgang på 75 000 på tre år.

CINZIA GHIGLIANO, en italiensk tegner, har laget en serieversjon av Ibsens Et dukkehjem under tittelen Nora. Ein Comic-Schauspiel.

ICH WILL KEIN GELD. ICH WILL WIEDER MACH OBEN IHR MANN WIRD EINEN HONOREN POSTEN FÜR MICH SCHAFFEN UND IN EINEM JAHR BIN ICH DIREKTOR
DAS WIRD ER NIE-MALS TUN!
UNTER DAS EIS? IN DAS KALTE DUNKLE WASSER? UND IM FRÜHJAHR AN-GETRIEBEN WERDEN, ENTSTELLT UND MIT AUSGEFALLENEM HAAR?
UND WIE WOLLEN SIE DAS VER-HINDERN? SICH ETWAS ANTUN?

Fra tegneserieutgaven av Et dukkehjem. I motsetning til Ibsen viser Cinzia Ghigliano publikum Noras mareritt-aktige drømmer.

NORSK TEGNESERIE-FORUMS utstilling på Høvikodden ble en stor suksess. På slutten av utstillingen, i månedsskiftet januar-februar, arrangerte NTF, Bedriftskapsrørslas studieforbund og Det rådgivende utvalg for tegneserier et seminar på Høvikodden for lærere og bibliotekarer. Hovedtemaet for seminaret var holdninger i tegneserier. - Utstillingen henger nå på Club 7 i Oslo.

NEWS-NEWS-NEWS-NEWS-NEWS!

Fra Valhalla: Odin slik Peter Madsen tegner ham.

VALHALLA, den danske tegneserien med emne fra norrøn mytologi, har fått den danske Børnebogsprisen for 1981. Det er en spesiell utgave av det første Valhalla-albummet, beregnet på bruk i undervisningen, som har skaffet opphavsmennene prisen. Og opphavsmennene er Peter Madsen (tegninger), Hans Rancke Madsen (manuskript), Søren Håkansson (fargelegging) og Jørgen Angel (pedagogisk tilrettelegging).

FORUM TEGNESERIEMAGASIN heter en nyskapning fra Levanger. Bladet inneholder både artikler (i første nummer om Tintin-tegneren Hergé og Buddy Longways skaper Derib) og ege produserte tegneserier. Et opplagt talent blant Levanger-tegnerne er Espen Schei, som er tydelig inspirert av Moebius. Abonnement på fire numre koster 30 kroner, mens løssalgsprisen er kr. 10.

Forum tegneserieutsalg driver også postordreforretning med tegneserier Adressen er: Jacob Schives vei 31, 7600 Levanger.

WALLACE WOOD døde i høst, 54 år gammel. Wood var i 50-åra en av de flittigste bidragsyterne til Mad. Han tegnet også science fiction, og han assisterte på serier som Lyn Gordon, Prins Valiant og Terry and the Pirates.

EN SERIE OM SERIER heter en bokserie om tegneserier skrevet av Horst Schröder og utgitt av forlaget Carlsen/if i Sverige. Bøkene dekker tegneserienes historie fra før århundreskiftet og fram til i dag, og de to første kommer på norsk i løpet av året, oversatt av Jon Lisle. Titlene er "De första serierna" og "Framtiden i serierutor". Det er Semic som står for den norske utgaven, og det er første gang et norsk serieforlag publiserer litteratur om tegneserier.

GLIPP

GLIPP heter en bok som er ny på markedet.

Bomann heter tegneren og forfatteren. Han har bakgrunn som tegner i «seriøs» sammenheng innenfor reklamebransjen, men også som frittstående kunstner — representert bl.a. på Nasjonalgalleriet. Siden sommeren 1980 fram til valget 1981 har han hatt en fast tegneseriestripe hver uke i SV-avisa Ny Tid. Det er disse som er samlet i bokform. Formatmessig er den i høyden det dobbelte av et JUKAN-hefte (for de som husker disse) eller halvparten av et Donald-blad (om noen fortsatt kjøper disse).

Hver eneste serie heter GLIPP og det er ingen tilfeldighet, heller ikke at SV og Ny Tid står som utgiver. Det er selvfølgelig politikk som er temaet. Og når vi sier politikk, så mener vi de norske politikeres politiske «glipp». Sådanne «glipp» har aldri eksistert og vil neppe gjøre det.

«Glippene» i GLIPP er utslag av Bomanns særegne, rabulistiske fantasi og alene det. På en humørfylt og respektløs måte hamrer han løs med tusjpennen på kjente politikere (også SVs egne) og lar dem bli stående med buksa nede.

Eller hva skal man si når Høyre kler ut Kåre som kvinnelig statsministerkandidat under navnet Lotte Wallach for å bekjempe Gros popularitet i vår? Nå vant Willoch valget uten kjønnskifte, men man kan jo ikke vente at Bomann skal være synsk...

Like mye «tjo & hei» er det over historien om Finn Gustavsens imaginære come back: Nordli kommer tilbake fra utlandet, og trøster seg med at om alt annet forandrer seg, så er likevel Ola 5 (= Olav V) den samme. Black out er resultatet når Nordli oppdager at denne er ingen annen enn Finn G. sjøl!

Man blar og blar, humrer en del over de barokke og vanvittige innslagene, men den store latteren kommer ikke. Det har sitt utslag i bokas klare begrensning. Hver serie, hvert eneste GLIPP, er tegnet i forbindelse med den politiske situasjon og som en kommentar til denne. Slik bør boka også leses, eller så glipper det for leseren. Det er kun så langt erindringen er intakt at man finner mening i det vanvittige, men når hukommelsen ikke makter å innhente den spesielle politiske hendelse til den enkelte GLIPP, blir historiene *bare* sprø og ikke meningsfullt. Eller særlig morsomt.

Et annet ankepunkt er tegningene i seg selv. Når karikaturene blir så karikerte at det er en gjettekonkurranse i seg selv å finne ut hvem de karikerte er, så forsvinner et ytterlig politisk aspekt ved utgivelsen. Da nytter det ikke at Ny Tid annonserer med slagtekst som «tegneseriefigurer fra virkeligheten.» Det er nettopp det motsatte av hva oppfattelsen blir. Karikering av karikaturer inntil det ugjenkjennelige er langt fra virkelighet. For å benytte SVs egen sjargong, så er det ufarliggjøring av såvel politikerne som deres politikk. Leseren makter ikke å se politikken *bak masken*, som er politisk ironis uskrevne lov. Vi går glipp av aha-opplevelsen a la «Javisst, det er slik det er.» I utlandet har vi eksempler på at det går an, la oss nøye oss med å nevne Doonesbury i USA eller tegneren Steve Bell i England.

På den andre siden er Bomann unik som tegner og den stil han har innarbeidet er utvilsomt hans egen og dét kan ingen ta fra ham. Like utvilsomt er dette Norges første tegneseriebok med klare politiske ambisjoner. Det er grunn til å ønske ham vel tilbake med neste samling. Alt tyder på at den vil komme og at den blir enda bedre. Årets samling er kun første etappe, som redaktør Hansson sier i sitt velskrevne forord, og vi kan se en klar utvikling.

Finn Bjørklid

HALVOR SKAAR KLOVSTEINVN. 32 4040 MADLA

SALG AV MARVEL ; NORSKE; Mm

— Forskuddsbetalt gjennom postgiro
— Pris: ca 1krone under USA pris- altså min pris 4 kr pr blad
— Minimumsordre: 30 stk —Alle priser pr stk—Mottaker betaler forsendelse
— Ingen dubletter —Alle blader garantert i Near Mint tilstand (som nye)

Iron Man 102,104 (Pilot , [illegible]
Man-Thing (ny) 1-3,5-11 [illegible]
X-Men 73,81,82 [illegible]
Red Sonja 4,7
Howard th Duck annual 1
Peter Parker, Spider-Man [illegible]
FF 167,224,202(annual)16[illegible]
Aust If 27 (X-Men)31 (wolwerine)
Master Kung-Fu [illegible]
Villraven (Amazing Adv) 20,[illegible]
Marvel Two-In-One 18,8,9,12,52 [illegible]
Marvel Triple Action (Avengers reprint)17
Marvel Premiere (Liberity Legion 31,2[illegible]
Power Man 24,74,75,73,77, 9 [illegible]
Invaders 6,33,2,12 Heer Titans 11-14 Marvel Premiere [illegible]
Defenders 38,102,103 Marvel Spectacular 2 [illegible]
Daredevil 132,127 Micronauts 22,23 Godzilla 23 M Super Action (Avengers 124
Captain America 220,264 (annual) [illegible]
Ghost Rider 47,36, Supervillan Teamup 2,17 Uncanny Tales 1 [illegible]
Amazing Spider-Man 182,164,167,164,140 She-Hulk 6 Thorgur 7,8,2
Thor 252 (annual)9 [illegible]
Spider-Woman
Skull 6 (Turtle)
Nova 23
Am. Spider-Man 1-2, 107-2[illegible]
Avengers 11[illegible]
[illegible]
Ghost Rider 4[illegible]
[illegible]
[illegible]

Iron Fist 2,4 (Iyrne)

Support [illegible]
[illegible]
[illegible]
Le Villain-alli
[illegible]
Grand
Feline=2,5
Feral=Hurland
Bizarre Adventures [illegible]
Legion [illegible]
Orbit=(samme=som astronaut)
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 10stk for25kr
[illegible] til variate blader

MOGOP

Jeg møtte deg
i fjellene
langt mot nord
Du bare sto der.
Endelig så
kom du
Hva vil
du meg?

Ta deg med meg
Hvor?
Opp dit. Blir du med?
Ja.
Vil du kysse meg?
Ja, men etter-på vet du hva du heter.
Maiaq!

KEN ALEXANDER

Tor Ødemark

Det er hittil viet liten plass i Tekst og Tegning til politiske tegnere og deres serier. Grunnen er vel den at de som oftest kun består av ett bilde, med eller uten tekst under, og at de av den grunn ikke regnes som tegne*serier*. Allikevel spiller disse tegnerne og deres serier en vesentlig rolle innenfor tegneseriegenren, og det er ikke få kjente serietegnere som har innrømmet at deres inspirasjonskilde er, eller har vært, en av disse politiske tegnerne.

De fleste av de politiske tegnerne organiserer seg i Editorial Cartoonists Society , mens serietegnerne og vitsetegnerne (gag-cartoonists) ofte organiserer seg i NCS, National Cartoonists Society, selv om disse to fagforeningene ofte overlapper hverandre.

Men som nevnt, flere kjente serietegnere mener å stå i gjeld til en eller flere politiske tegnere. Som for eksempel Hank Ketcham; han mener han skylder Syd Hoff mye av æren for sin tegnestil, Carl Barks har sagt at han har funnet mye i Eldon Dedinis tegninger. Denne kjensgjerningen skulle i grunnen være nok til at også samleres interesser burde henledes mot avistegnerne.

Ken Alexander er en av dem som i en årrekke har tegnet politisk-satiriske serier. Han har flere ganger vært representert i den årlig utkommende boka «Best Editorial Cartoons of the Year», en bok som skal gi et vittig, politisk bilde av året som gikk i USA, og som er inndelt i kapitler omhandlende forskjellige temaer, nasjonale og internasjonale, og personer som i løpet av året har utmerket seg i positiv eller negativ retning. Gjerne helst det siste. Eller det kan være gitte situasjoner som er viet spesiell oppmerksomhet i dagspressen det inneværende år.

Og i denne boka finner vi Ken Alexander. Som de fleste andre politiske tegnere, er han skarp i sin strek, krapp i sine replikker, og sarkastisk og satirisk i sin uttrykksform. Som andre politiske tegnere som har oppnådd popularitet hos flere enn sine partipolitiske meningsfeller, har Ken Alexander vært nødt til å velge en forholdsvis objektiv linje, ellers ville han ha vært arbeidsløs i de periodene hans parti ikke hadde flertallet i senatet.

Å være politisk tegner i USA er et yrke hvor konkurransen er stor. Ken Alexander har overvunnet denne første utfordringen, og i 15 år har han vært knyttet til avisen «San Francisco Examiner» i San Francisco, California. Noe som særtegner Alexanders stil i motsetning til mange andres, er den rene streken, og hele tiden sikre bruken av både tusj og raster. Han har valgt å plassere tekstene hovedsakelig over eller under selve tegningen, noe som gjør at bildet danner en enhet og en helhet, med selve poenget plassert utenfor billedrammen. Det siste er egentlig ikke uvanlig i politiske serier.

Hos Ken Alexander, som hos de fleste av hans kolleger innen samme bransjegren, oppstår ofte poengene ved å la personer, handlinger eller situasjoner bli ikledd en fasong; enten av et vesen, eller av en død gjenstand. Denne gjenstanden eller dette individet blir som oftest ytterligere markert ved at dens/dets rolle i bildet gjene blir skrevet uttrykkelig på selve figuren. Denne uttrykksformen kan ofte utvikle seg til rene klisjéer. Alexander overvinner denne fallgraven ved sine utvetydige og rent tegnede bilder, fordi han på den måten kan utelate noen tilleggsforklaring til poengene sine ved å sette merkelapper på alle gjenstander.

Ken Alexander er født i Gridley, California, den 16. juni 1924. Hans døpenavn er Kenneth Lewis Alexander, og selv om han ble født i California, tilbrakte han barne- og ungdomsårene i Ohio fram til han var 12 år gammel. Da flyttet han tilbake til California, hvor han bosatte seg for godt.

Da Ken var 18 år ble han kalt ut i krigen, og kjempet i Europa. Da han endelig kunne vende hjem til California igjen, bgynte han umiddelbart på kunstskole. Etter et år på skolen fikk han seg sin første jobb som kommersiell tegner. Det var først etter denne starten, og etter

at han hadde etablert seg med kone og 3 barn (3 sønner), at Ken 10 år senere virkelig kom oppi det med begge bena. Og det er faktisk der han er i dag, i «San Francisco Examiner». Han ble umiddelbart ansatt som redaktør og leder for tegneavdelingen i avisens søndagsseksjon, etter at forgjengeren hans ble sparket. Og denne jobben har han nå altså sittet med i 15 år.

Ken forteller at han alltid har kunnet tegne: «Det å kunne tegne har for meg vært en medfødt gave fra Vårherre, som min medfødte ørnenese, mitt tynne hår, og kjærlighet til alt som vokser, er det.» «Mine evner som tegneserietegner har jeg arvet fra min far, en suveren tegneserietegner som utmerket seg i denne kunstformen, på tross av at han av yrke var fotograf.»

Ken har, foruten å ha gått et år på kunstskole, også high school og et år på universitetet bak seg før han endelig begynte som serietegner. Og det var gjennom å lese tegneserier og se på tegnefilmer at han tilegnet seg interessen for det, og også sin egen tegnestil. Ken sier: «Jeg har aldri gjort animering selv, heller aldri hatt noe med tegnefilm å gjøre i det hele tatt, annet enn at jeg som de fleste andre likte å se på dem.

"I don't reckon we'll be hearing Nelson Who?"

KEN ALEXANDER
Courtesy San Francisco Examiner

For å være helt ærlig skylder jeg Walt Disney en god del med hensyn til min tegnestil; for eksempel måten å bruke tykke og tynne linjer vekselvis på, de lette elegante buene i streken og presisjonen i bildet. Mine idéer er alle produkter av ekstensiv lesing; jeg leser ethvert magasin eller hefte jeg kan få fingrene borti, samtidig som jeg alltid følger med på nyhetene i TV, og politiske intervjuer. Men det kommer også endel gode idéer ut av simpelthen å stirre rett ut i luften. Og tenke.»

Ken Alexander har ingen 9 til 4-jobb, selv om det ikke er så mye som mangler på det. Hans arbeidsdag begynner vanligvis rundt kl. 8.30, og selv mener han at han arbeider fort. Avisene får han når han kommer på jobben, og leser fram til klokken er 10.30. Så setter han igang med å lage en rask blyantskisse over et tema han har plukket opp i avisene, og fremlegger den for avisredaktøren til godkjennelse. Han har den ferdige serien klar mellom kl. 14 og 15, alt ettersom hvor komplisert selve tegningen er. Det er i korthet arbeidsdagen slik den fortoner seg for en «editorial cartoonist».

Enhver serietegner har sine favoritt-tegnere, idealer og forbilder. Ken Alexander er ikke det minste i tvil om hvem som er hans favoritt: «Den beste tegneserie-tegneren til alle tider er, *uten tvil,* Walt Kelly, som tegnet Pogo inntil han så plutselig døde.» Og det er sikkert ikke få som vil støtte ham i denne uttalelsen, men på tross av at Kelly var (og er) hans forbilde, er det forbausende lite Kelly-inspirert det Ken tegner og lager, i alle fall når det gjelder tegnestil og type. Der Walt Kelly tegnet striper, tegner Ken enkeltbilder. Der Kelly gjennomgående bruker sine dyr, Pogo, albert & Co., er det nålevende personer Ken tegner. Walt Kelly hentydet stadig i sine serier til politiske hendelser, personer og meninger, og det er her han har en «elev» i Ken Alexander. For det er ikke bare Kellys eminente tegnestil som kan inspirere kollegene hans, men også hans humor, sarkasme, og ordbruk.

Ken Alexander har fremtidsplanene klare: «Jeg kommer til å fortsette med å gjøre det jeg gjør, arbeide med serier, lese aviser, og finne de poengene publikum ønsker. Jeg har alltid likt å reise, og har foreløpig vært i Europa 4 ganger, og det kommer min kone og jeg til å fortsette med så ofte vi får sjansen til det. Dessuten har jeg en kjøkkenhave hvor jeg dyrker alle former for grønnsaker og frukt, og den er såvidt stor at jeg har nok av arbeid med den. Jeg er ikke så verst til å lage mat heller, så alt i alt skulle jeg ha nok å gjøre for å få tiden til å gå.

Jeg vil jo alltid hjelpe mine sønner så mye jeg kan, både før og etter pensjonsalderen når meg. Jeg har 8 år igjen før jeg går av med pensjon, såfremt ingen etterlater meg en million dollar. Kjenner du noen som kunne tenke seg å gjøre det?»

LUCKY LUKE nr. 6, 8, 9, 10 og 11 ønskes kjøpt. Ønsker også Trumf-album. Min adr. er:

Marius Stendebakken
Krokfaret 5
1340 Bekkestua

JEG ER INTERESSERT i gamle Donald fra før 1960. I bytte har jeg: Spøk og spenning 51/1, 2, 4; 52/1, 10, 13; 53/13-14. Skippern 50/9, 11, 19, 21, 23, 24, 25; 53/1, 2, 3, 5. Texas 53/4. Haukepatruljens revy 1953, og en del Skippern fra 1951 og 52. Skriv til Åge Jakobsen, Strandflåtvn. 40, 4000 Stavanger.

OBSEOBSOBSOBSOBSOBSOBSOBSOBSOBSOBSOBSOBS!

ASBJØRN SELSBANE av Sverre Årnes er en enestående utgivelse i norsk tegneseriehistorie. Det er første gang en norsk serie er utgitt i et begrenset opplag signert og nummerert av tegneren selv. Dessuten er dette heftet, som henter sitt tema fra Snorres saga om Olav den hellige, en av de beste nyere norske tegneserier. Lesere av Tekst & Tegning får heftet for bare 20 kroner, enda samlerverdien allerede ligger høyere. Heftet kan bestilles fra Norsk Tegneserie-Forum, Ruseløkkvn. 60, Oslo 2, postgirokto. 2 36 47 97. Vær raskt ute! Opplaget er bare 500, o- serien blir ikke trykket opp igjen!

Tor Ødemark:

En prat med

Dick Moores

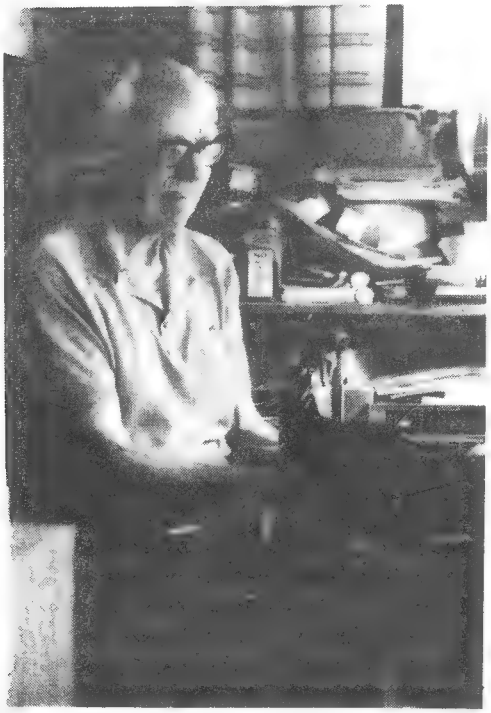

De som leste Donald Duck & Co. så tidlig som i 1954, husker ham sikkert; spesielt de som kjøpte "Walt Disneys Serie". For i august 1954 kom det nemlig ut et månedshefte som het "Mikke Mus og den forheksede bil". Senere så vi stadig serier som vi syntes var artige, men hva med tegningene? De var liksom annerledes enn i mange av de andre Disney-historiene.

Nei, det var ikke "den gode tegneren" (Carl Barks), men allikevel var det noe fengslende ved seriene. Hvem husker ikke historien om Hypno,hypnotisøren som lurte både onkel Skrue, Donald og to av guttene med sine triks? Til slutt ble han fanget med en sekk over hodet for at øynene ikke skulle kunne trenge gjennom og gjøre skade.

Og hvem husker ikke historien der en underlig person på ski reiser rundt og stjeler alle de vekkerklokker og gjøkur som finnes i distriktet for å høre larmen da alle klokkene slo på én gang? Og, som til slutt fant sitt Eldorado ved foten av en foss der larmen var øredøvende?

Alle disse historiene er det Dick Moores som står bak. Han har senere sluttet hos Disney og overtatt den legendariske serien til Frank King, "Gasoline Alley", og klarer med den å holde seg i live på en atskillig bedre måte enn hos Disney.

På tross av sin egenartede tegnestil i andeseriene gjorde han en mengde andre ting for Walt Disney i den tiden han arbeidet der. Ved siden av Paul Murry er han blant de suverent beste Brer Rabbit-tegnerne. Langøre, Bamse og Mikkel tegnet han med stor kjærlighet. Det bemerkelsesverdige er at i disse historiene går det vanskelig an å gjenkjenne Moores' særegenhet i tegningene, noe som er uunngåelig i hans Donald- og Mikke-serier. Noe av grunnen er at i Brer Rabbit-historiene forekommer det sjelden bipersoner som vi ikke kjenner fra før. I de andre seriene involverer han derimot stadig statister som er så karakteristiske at det ikke er mulig å ta feil av stilen hans. Det første tegnet er hengeører. Det andre er det berømte "bæret" til nese, mens det tredje særtegnet er hans

tendens til å tegne personer med mane og tykt, krøllet har i nakken. Dette siste forekommer i noe mindre grad.

"Mikke Mus og den forheksede bil" eller "Mickey Mouse and the wonderful Whizzix" er ofte den historien man refererer til når man snakker om Dick Moores. Vidunderbilen kommer til verden ved at Langbein sparker borti en spak i maskineriet i en gammel bilfabrikk. Dette utløser et rabalder uten like da maskinene setter i sving, og på et blunk er vidunderbilne et faktum. Hva som er så vidunderlig med den, finner Mikke og Langbein snart ut, da den på egen hånd tar affære med kjeltringer og skurker. Den vet hvor forbrytelser blir begått, og hvor gjerningsmennene er a finne. Derfor representerer bilen til slutt en trusel mot samtlige forbrytere i Andeby, og det ender med at den blir stjålet. Etter en hasardiøs kjøretur mister den alle sine fantastiske egenskaper, og den ender, som Langbein sier,opp som: "Spook or no spook, Whizzix is still a mighty swell li'l old car!"

Men Dick Moores tegnet mer for Disney, blant annet Dumbo, Peter Pan, Bambi og flere andre. Mange av serieversjonene av Disneys helaftens filmerhar han stått for.

Så tegner han altså "Gasoline Alley", en serie som er bare ni år yngre enn Moores selv. Den ble startet av Frank King i 1918 og gikk da i Chicago Tribune. Den ble snart populær, og har gått i nærmere 1000 større og mindre aviser i USA, såvel som i verden for øvrig. Serien skildrer den amerikanske middelklassen, først og fremst, og det som er særegent for den, er at personene eldes etter som årene går. Så når Modesty Blaise og Donald Duck evig bevarer henholdsvis sin unge kvinnelighet og sin middelmådige småborgerstatus i Andeby, ruser Gasoline Alleys figurer seg gjennom livet mot noe som en gang nødvendigvis må bli den visse død. Såfremt de da ikke skulle være like heldige som onkel Skrue og finne ungdomskilden.

Dick Moores' fulle navn er Richard Arnold Moores, og han ble født i Lincoln i Nebraska 12.12.1909. Jeg har vært heldig og fått sjansen til å intervjue Moores, selv om det ble begrenset hva jeg fikk spurt ham om:

- Hvordan likte du å arbeide for Walt Disney?

- Jeg elsket å arbeide for Disney. Jeg fikk mange venner der, og arbeidet var utfordrende nok til å begynne med. Jeg

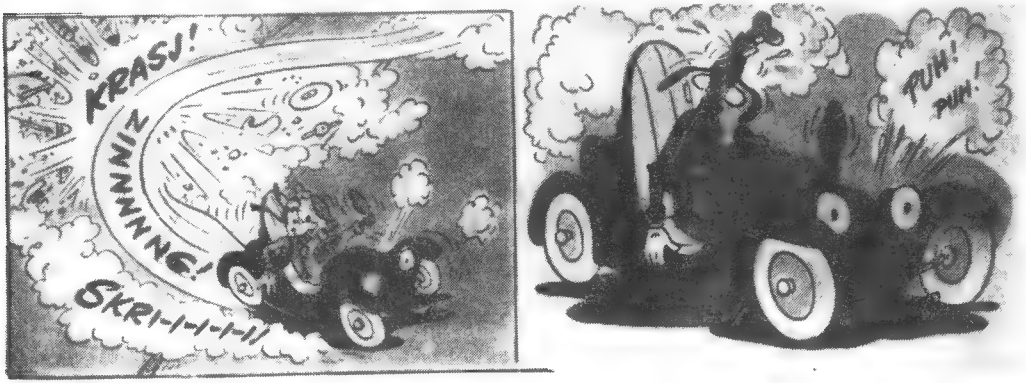

"Mikke Mus og den forheksede bil".

Typisk Donald-tegning av Dick Moores.

lærte også en hel del om tegning, omgitt som jeg var av talenter som Floyd Gottfredson, Manuel Gonzales og mange andre.

- Hva er ditt inntrykk av Walt Disney?

- Jeg kjente ikke Walt. Jeg arbeidet i studioet i 15 år, men traff ham aldri. Men jeg tror han var et geni, og Walt Disney Productions vilaldri bli det samme, og så bra, uten ham.

- Hvordan likte du å arbeide med Disney-figurene? Følte du at du hadde "muligheter" med dem?

- Jeg nøt å arbeide med dem, kanskje spesielt Uncle Remus-gjengen, Langbein, personene i Peter Pan, Dumbo, Bongo og Bambi. De var alle sammen enkle å jobbe med.

- Hvilken av figurene likte du best å tegne? Du har jo faktisk tegnet de aller fleste av dem.

- Jeg likte Langbein best. Jeg syntes liksom jeg fikk best sving på ham. For i Langbein-historiene vardet lett å komponere gode handlinger og fine uttrykk.

- Da jeg besøkte Carl Barks, fortalte han meg at han pleide å komme på alle ideene sine selv. Han kalte seg selv for en oppstyring. Han sa også at mange av de andre tegnerne utviklet sine ideer på den måten at de kom på en liten spire til en idé, tok opp denne med en av de andre tegnerne som hadde noe å føye til ideen, og ved å fortsette slik endte de opp med en enste stor idé til en historie. Hvordan utarbeidet du dine serier?

- Jeg arbeidet alene, men jeg sjekket alt med min kone, Gretchen. Hvis ikke hun lo, var det bare å gå tilbake til tegnebrettet.

- Samarbeidet du ofte med andre tegnere i den tiden du var hos Disney?

- Ja.

- Med hvem?

- Jeg lagde Uncle Remus-sidene sammen med George Stallings. Han skrev og jeg tegnet. Jeg arbeidet også med Gonzales på noen hefter, og jeg tusjet og fargela de klassiske søndagssidene som Gonzs tegnet (Alice i eventyrland, Askepott m. fl.). På "line-action"-bildene som ble brukt i søndagsseriene, sto jeg for all tekstingen og fargeleggingen, mens Jesse Marsh tegnet og tusjet dem. Det gjaldt Ivanhoe, Rob Roy, Robin Hood etc. Jeg gjorde ikke noen form for skriving hos Disney. Det var en av grunnenetil at jeg bestemte meg for å gå sammen med Frank King. Jeg skrev kanskje 25 eller 30 forskjellige historier av 32 sider lengde for serieheftene.

- Hvordan utvikler du en historie fra det tidspunktet du får ideen til den ferdige historien ligger foran deg?

- Jeg prøver å tenke ut en situasjon å sette figurene i, og så forsøker jeg å løse problemene etter hvert somde kommer. Jeg vet sjelden hvordan jeg vil avslutte historien, selv om jeg vanligvis har flere alternativer i tankene mens jeg arbeider med serien.

- Når begynte du å jobbe for Disney?

- I oktober 1942.

- Er det noen spesielle av Disney-tegnerne du ansså som dine favoritter?

- Floyd Gottfredson, Gonzs, Bill Peat og Fred Moore.

- Er det noen serietegnere du mener har inspirert dine serier eller din teg-

nestil?

- Frank King inspirerte meg allerede før jeg begynte å arbeide for ham. Chester Gould inspirerte meg absolutt og også Carl Buettner hos Whitman. Når det gjaldt historier, fant jeg mye hos Harold Gray. Ellers var det Roy Crane og Milt Caniff.

- Leste du noen gang Prince Valiant av Harold Foster eller Tarzan i Burne Hogarths versjon?

- Ja, begge, men det var en mer illustrativ stilart enn jeg ønsket.

- Den av dine historier som regnes for den beste og også er mest kjent i Norge, er "Mikke Mus og den forheksede bil". Og dessuten laget du en populær historie om familien Ducks møte med Hypno. Personlig har jeg også "The Skiing Clock Bandit" og "Robert the Robot" på min favorittliste. Hvilken historie foretrekker du selv?

- "Den forheksede bil" var ubetinget min personlige favoritt.

- Har du noen favoritthistorier blant andre tegneres serier?

- Det er altfor mange til å kunne telles en gang.

- Etter hva jeg kan skjønne, har du aldri gjort noe for å etterligne noen av dine kolleger når det gjelder tegnestil. Du har en helt spesiell "touch" i dine historier. Vil du kunne si at du tok din egen stil med deg og overførte den til Disney-figurene?

- Ja, men bare i en viss grad.

- Hadde du noe med filmene til Disney å gjøre?

- Nei, egentlig ikke. Men jeg tror at "Whizzix" (Den forheksede bil, muligens kan ha vært inspirasjonskilde for filmen "The Love Bug", som handlet om en egenrådig folkevogn. Bill Walsh elsket virkelig historien om "Whizzix", og det var etter hva jeg husker han som produserte "The Love Bug".

- Hvorfor forlot du Disney?

- Utelukkende for å arbeide for Frank King på Gasoline Alley.

- Kan du fortelle litt om din tid hos Walt Disney. Hva annet arbeidet du med, og hvem arbeidet du med ?

- Jeg lagde en hel del bra hefter sammen med Dick Kelsy: "Donald Duck and the Witch" og "Disney's Treasury". Jeg lagde også noen tredimensjonale serier for Kelloggs - eller egentlig for Whitman.

Mens jeg var hos Disney, startet Jack Boyd, en Disney-animator, og jeg et firma vi kalte Telecomics, Inc. Vi lagde filmer for TV, og det første vi solgte, var 7 et-minutts "commercials" for "Wheaties". De ble brukt underden første TV-overføringen av NFL-mesterskapet i 1949. I 1950 solgte vi en serie, NBC Comics, som gikk fem dager i uken i 39 uker etter hverandre. Etter det gjorde jeg alt det grafiske arbeidet på en del TV-show. Min siste jobb hos Disney var å tegne avisstriper og søndagssider med Fant. Jeg hjalp også til med skriving og redigering.

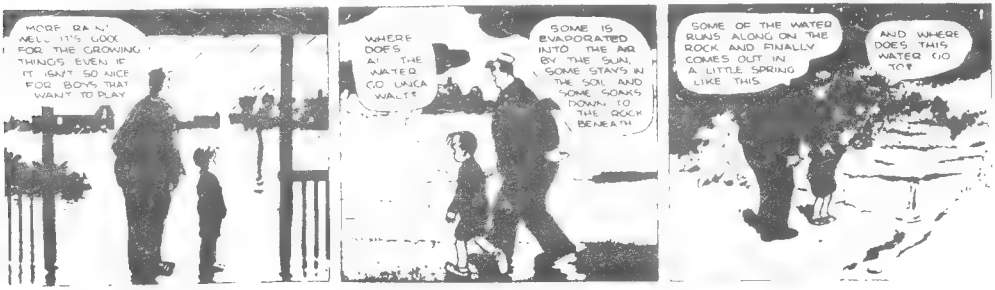
MORE RAIN WELL IT'S GOOD FOR THE GROWING THINGS EVEN IF IT ISN'T SO NICE FOR BOYS THAT WANT TO PLAY
WHERE DOES ALL THE WATER GO UNCA WALT?
SOME IS EVAPORATED INTO THE AIR BY THE SUN, SOME STAYS IN THE SOIL AND SOME SOAKS DOWN TO THE ROCK BENEATH
SOME OF THE WATER RUNS ALONG ON THE ROCK AND FINALLY COMES OUT IN A LITTLE SPRING LIKE THIS
AND WHERE DOES THIS WATER GO TO?

"Gasoline Alley" av Frank King.

Og slik tegner Moores "Gasoline Alley".

- Da du lagde dine historier om Askepott, Alice i Eventyrland og Peter Pan, gjorde du det da etter filmene eller ble bygget på tegneserieversjonen, slik at serieversjonen på et vis fungerte som en form for storyboard?

- Alle de seriene ble laget etter at filmene var ferdige, eller mens de var under produksjon. Vi hadde en mengde modellark og skisser å arbeide ut fra.

- Hva var det som gjorde at du bestemte deg for å begynne som serietegner - og når var det?

- Jeg laget en del illustrasjoner for "Historic Paper and Yearbook" i 1925. Carl Buettner likte arbeidene mine og det var det som førte til at jeg startet som tegneserietegner. Han gav meg en 10-siders historie, "Joe Carioca", å tegne. Fra da og til jeg forlot California, hadde jeg alle de historiene jeg ønsket.

- Du arbeidet sammen med Chester Gould på "Dick Tracy" i 30-årene.Kan du fortelle litt om disse årene; når du startet samarbeidet med Gould, og hva din del av jobben bestod i?

- Det var jeg som gjorde tekstingen og tusjingen på originalene, og så var det jeg som farvela trykkene. Men jeg [illegible] aldri noen av figurene, og jeg skrev neller aldri noen av historiene. Gould hadde startet serien seks maneder tidligere, og likte ikke assistenten sin. Så fikk min venn Bob York (en av de politiske tegnerne) meg over for å prøve meg på jobben. Jeg fikk den, og ble betalt med 5 dollar i uken.

- I 1935 komponerte du din egen stripe, "Jim Conley" (eller "Jim Hardy"). Kunne du fortelle noe om denne, og også om dine "Windy and Paddles"-serier? (Beklageligvis er disse seriene forholdsvis ukjent i Norge.)

- Både "Windy and Paddles" og "Jim Hardy" ble gitt ut i "Tip Top Comics". "Jim Hardy" kom ut som eget hefte. Det kom 4-5 hefter i årene 1939-40. Jim Hardy var en nyhetsreporter som tidligere hadde vært straffet.

"Windy and Paddles" handlet om en cowboy og hans hest, og den holdt jeg gående til 1942.

Hyperion Press har utgitt en "Jim Hardy"-bok som blant annet inneholder en introduksjon som forteller om mine "konkurrenter" på den tiden. (Boken kan fremdeles skaffes hos Hyperion Press, adressen er 45 Riverside Avenue, Westport, Connecticut 06880, USA, og boken koster $ 6. Forf. anm.)

- Som du sa, opphørte "Windy and Paddles" i 1942. Det var da du begynte å arbeide for Walt Disney. Var du da innstilt på å forlate "Windy and Paddles"for godt?

- Det var i oktober 1942,og det lot til at jeg ville få jobben hos Disney. "Windy and Paddles" kom liksom ikke videre. Jeg innbilte meg at jeg skulle få muligheten til å komme meg inn i en animasjonsenhet i hæren, forutsatt at jeg skaffet meg erfaring fra den slags arbeid. Men hos Disney havnet jeg i comic strip-avdelingen.. På den tiden støttet CSD studioet (Cartoonist Society), slik at de kunne lage

propagandafilmer.

- I 1956 forlot du dine venner og kolleger i Disney-studioet. Men såvidt jeg nå skjønt, slo du deg ikke sammen med Frank King før i begynnelsen av 60-årene. Hva gjorde du i mellomtiden?

- Jeg begynte hos Frank King som hans assistent i april 1956. Fra da av blokket jeg ut handlingen/historien, mens King skrev tekstboblene. Innen 1958 sto jeg for mesteparten av tegningen og tusjingen av "Gasoline Alley", og tok endelig over også all skrivingen i 1960.

- Når begynte du samarbeidet med Bill Perry?

- Bill gjorde søndagsseriene. Jeg arbeidet aldri sammen med ham, selv om det var ham som anbefalte meg for King. Han er et fint menneske og en god venn av meg.

- Kunne du fortelle meg litt om Frank King, om hvordan han fikk idéen til å la personene i "Gasoline Alley" eldes med serien?

- Frank gjorde det som var det mest naturlige. Han bestemte seg for at babyen var nødt til å vokse opp slik at alle ble eldre med ham.

- Har du noen gang sett Bill Elders parodi på "Gasoline Alley", "Gasoline Valley"? Hva synes du om denne formen for tegneserier, og i særdeleshet denne historien og denne tegneren?

- Ja, jeg har sett den. Jeg har skaffet meg et eksemplar av den, og jeg kan ikke si annet enn at jeg synes den er fantastisk. Jeg elsker den, og det samme gjorde Frank. Det er et nydelig arbeid.

- Hvordan arbeider du?

- Jeg arbeider 7 dager i uken. Jeg skriver selv alle historiene, utformer hele handlingen, og jeg står selv for alle tegningene. Min sønn Dick tar all tekstingen for meg. I øyeblikket ansetter jeg en ny tegner. Han har overtatt en del av tusjingen, og også en del av finarbeidet. Han gjør det bra.

- Fortell til slutt litt om utstyret du bruker.

- Jeg bruker en "2 PLY KID FINISH STRATMORE". Til grovtegningen bruker jeg en Castell 2H-blyant, og en Castell B-blyant til rentegning. Når jeg skal tusje seriene, benytter jeg en "GILLOT 290"-penn med Higgins blekk. Jeg pleide å bruke en lys blå "script"-blyant til grovskissene, men de blir dessverre ikke laget mer.

Dick Moores er nå 72 år gammel, og fortsetter altså stadig å tegne "Gasoline Alley", som han har gjort det i to tiår. Han har gått den lange veien via utallige forlag; prøvetegnet og blitt funnet god nok. I dag går han en sikker og velfortjent pensjonsalder i møte (hvis han da i det hele tatt akter å gå av med pensjon). Han har arbeidet med tegneserier i en menneskealder. I 56 år har streken hans blitt vist verden over, uten at han noen gang har oppnådd den store berømmelsen som har blitt mange av hans kolleger til del. Men det er ingen tvil omat Dick Moores har gjort seg fortjent til mer ære enn han har fått.

Personlig håper jeg med dette at Dick Moores nå i alle fall blant norske tegneserieinteresserte er blitt mer kjent. Og Jeg håper at vi en gang også her i Norge skal kunne komme så langt at vi i stedet for "Spion 13" og "Kamp-serien" skal kunne skue "Gasoline Alley" i tegneserieforhandlernes hyller, selv om det måtte bli under navnet "Bensin-gaten".

Jeg vil til slutt takke Dick Moores for hans hjelpsomhet, som gjorde dette intervjuet mulig.

Dick Moores har også arbeidet på "Dick Tracy".

Leif Isaksen lever av å tegne Stomperud

Denne artikkelen er sakset fra Ukepresse-Informasjon nr. 6/1981

Sven Otto Rømcke

– Norsk Tegneserieforum sier at det ikke er mulig å leve av å tegne tegneserier i Norge. De siste ti årene har jeg ikke gjort annet enn å levere en Stomperud-serie til Norsk Ukeblad hver uke og et julehefte hvert år. Det lever jeg godt av.

Tegner Leif Isaksen, som sier dette, er Stomperuds nåværende far. Det skyldes delvis at Isaksen kom inn i familien litt etter litt da tegner og tekstforfatter falt fra. Men like mye skyldes det at Stomperud tross alt har et svensk opphav. Men familiebåndene østover er tynnet ut. 91 Stomperud møtte på Gardermoen i 1935, og senere har han vært norsk.

Leif Isaksen har ingen kontakt med tegneren av Stomperuds svenske fetter, 91:an Karlsson. Enhver som har sett den svenske utgaven vil dessuten se at de to har utviklet seg i hver sin retning. Karlsson er bl.a. frekkere og tegnet i en løsere og annen stil.

Det er ingen 9 4 jobb å tegne Stomperud, forteller Leif Isaksen. Stomperud reiser hjem til Sørum til jul, men ellers bor han hjemme hos meg hele året.

Det gjør at jeg mye blir sett pa som en Stomperud selv. Med 12 maneders førstegangstjeneste og fire repetisjonsøvelser er jeg i likhet med Stomperud bare menig soldat.

For a kunne tegne Stomperud ma du identifisere deg helt med ham. Det betyr at du aldri har skikkelig fri. Du ma alltid være vaken for impulser og idéer.

Idéene

Leif Isaksen forteller at mange av idéene kommer «seilende på ei fjøl». Andre idéer kommer fra radio og fjernsyn og fra livet rundt oss. Isaksen forsøker a gi Stomperud et aktuelt preg, men det er ikke sa lett med åtte ukers trykningstid.

Stomperud er forøvrig politisk bevisst og stemmer ved hvert valg. Men siden valget skal være hemmelig, legger han en blank lapp i urnen, for at ingen skal vite hva han stemmer.

Stomperud har en egen evne til å misforstå. Han er ikke vrang, men til de grader naiv, forteller Leif Isaksen videre.

Isaksen er selv blitt en populær mann i Stomperuds hjembygd, Sørum. Ingen har som Isaksen og andre, tidligere Stomperud-tegnere, bidratt til å gjøre Sørum kjent i resten av landet.

87 er, ifølge Isaksen, Stomperuds rake motsetning. Han er slu og lur, dessuten har han middelskoleeksamen og er fra Sagene. 87 har som livsoppgave å lure 91 Stomperud. Han er ute etter Stomperuds kjæreste, Petra, men har ingen sjanse der.

– Hvordan blir Stomperud-seriene til?

– Jeg får en idé og skisserer den opp med stikkord i 12 ruter på et A4 ark. Så lager jeg en løs skisse av bildene og skriver ut teksten. Da hender det at billedinnholdet må forandres underveis. Hele tiden må jeg holde meg i Stomperuds tankebaner.

Splittet personlighet

Isaksen må splitte sin personlighet for å befolke serien med andre figurer. For å holde tonen, må han identifisere seg med obersten, generalen, Petra og alle de andre.

Til slutt rentegner han serien i dobbelt format av det vi ser i Norsk Ukeblad hver uke. Han farvelegger ikke selv, man antyder hvilke farver som skal brukes. Senere legger trykkeriet inn farvene.

Parallelt med den ukentlige serien til Norsk Ukeblad, tegner Leif Isaksen et årlig julehefte. Han begynner med det i oktober/november, for å ha det klart til jul – neste år. Deadline har han 1. juni og siste korrektur ser han rundt 1. september.

Det er tydelig at leserne ikke har nok med en ukentlig side med Stomperud i Norsk Ukeblad. Julehefte nr. nemlig stadig nye rekorder. I fjor ble det solgt 204 000 eksemplarer. I år trykkes det 265 000, så får vi se.

Isaksen/Stomperud får fan-post fra lesere i alle aldersgrupper. Ikke minst kommer det brev fra autografsamlere. Og for Leif Isaksen er ikke det noe problem. Han har én håndskrift selv og én for August Stomperud.

Blir du ikke lei av Stomperud og hans medsoldater?

Nei, nå har jeg tegnet her i huset siden 1953 og synes stadig det er like spennende. Til å begynne med tegnet jeg forsider, var illustratør og gjorde layout. Stomperud overtok jeg gradvis og er alene om ham nå.

Det betyr at jeg bør ha noen serier på lager, eller ligge litt foran skjemaet, slik at det blir rom for en liten forkjølelse.

Ubevisst utvikling

Leif Isaksen sier at det skjer en utvikling med Stomperud; den er ikke bevisst. Men det er ganske klart at Isaksen gjennom årene har latt soldaten fra Sørum bli snillere. Han er mindre freidig enn før. Og sluttet å røke har han også. Nå tar han bare en sigar julaften. Om Stomperud drikker, så skjer det i hvert fall aldri i serien.

Men om Stomperud er snill eller

freidig, hvert år gir h n Isaksen et nytt problem. Det ei blitt tradisjon at 91 skal komme hjem til Sørum på en ny måte hver jul. Hittil er det blitt rundt førti varianter, og flere skal det bli etterhvert som vi legger nye juler bak oss. Det er ikke like lett for tegneren å finne nye hjemreisemåter. De senere år har det vært en tendens til at soldaten kommer hjem gjennom luften, men slik går det ikke i år.

Det overrasker nok ingen at Forsvaret setter stor pris på 91 Stomperud. Overkommandoen overveier å bruke ham som gjennomgangsfigur i en instruksjonsbok. Dessuten var det stor stas da Leif Isaksen og et fjernsynsteam besøkte Sessvollmoen før jul i fjor. Kommandanten der oppe avslørte seg som en stor Stomperud-fan. Og det er han ikke alene om å være. Da Norsk Ukeblad engang matte bruke en gammel serie, hadde man øyeblikkelig en leser på telefonen: «Hva er dette for noe? Den serien bragte dere for syv år siden.»

* * *

91:an Karlsson ble i sin tid skapt av den svenske tegneren Rudolf Petersson. I 1935 sikret Ernst G. Mortensen seg eneretten til å skape en fornorsket utgave som fikk navnet «91 Stomperud».

Tegneren Thorbjørn Weea iførte Stomperud den uniform og de omgivelser som var nødvendige for norske forhold. Senere ble Stomperud tegnet av Odd Jørgensen. Tekstene ble skrevet av Ernst Gervin og Odvar Strand. I dag har Leif Isaksen ansvar for både tekst og tegning.

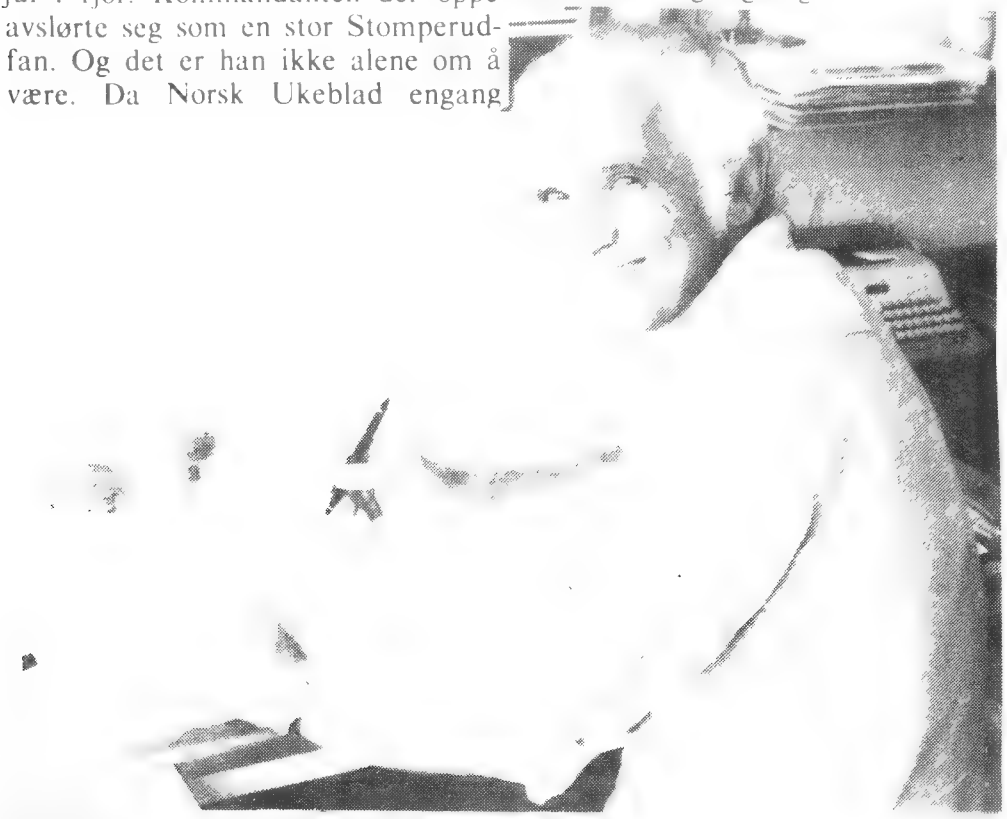

DET SKJER SAKER OG TING

Ja, det skjer virkelig saker og ting i Norsk Tegneserieforum akkurat nå! De som allerede er medlemmer, vil sikkert være kjent med mye av det. De som fremdeles ikke er medlemmer, men som "bare" er lesere av Tekst & Tegning, vil også ha godt av å vite hva som er på gang.

En ting er sikkert: NTF har ligget i dødvanne altfor lenge. Det er påpekt at medlemmer ikke har fått informasjon om hva som foregår i Styret. Og hvis de først har fått vite noe, har dette gjerne skjedd altfor sent.

Rent bortsett fra at noen av medlemmene våre synes at det ikke har skjedd noe som helst ... !

Med andre ord: NTF har til dels vært slappe greier!

Men nå skal vi sørge for at vi får vind i seilene. Vi i Styret er skjønt enige om at vi må presentere oss utad, skaffe oss nye medlemmer - og fremfor alt sørge for at den gjensidige kommunikasjonen blir god.

Noe av det viktige er at NTFs medlemsblad skal komme ut mer jevnlig. Og dessuten at det skal nå enda flere mennesker til en forholdsvid enda rimeligere pris. BOBBLA og TEKST&TEGNING skal bli én enhet. Bladet skal bli Norsk Tegneserieforums talerør utad, og vi kommer til å gjøre alt vi kan for å få "feedback" fra medlemmene. I utgangspunktet vil vi betrakte alt innsendt stoff som godt stoff. Vi vil komme ut fra fire til fem ganger i året med et tykt, interessant blad. Håper vi . . .

Imidlertid er det helt klart at bladet ikke fullt ut kan fungere som NTF smedlemsblad. Vi kommer derfor også til å trykke småpublikasjoner innimellom - så snart det dukker opp ting som vi mener at medlemmene raskest mulig må gjøres delaktig i. Dessuten kommer vi til å trykke tilbudslister på blader, lese- som samlerobjekter.

Men hvor ofte dette kan skje, avhenger ikke bare av oss i redaksjonen og styret. Det avhenger også av hvor mye vi har av penger...

Og her kommer vi inn på det essensielle i denne artikkelen. Å fremskaffe mer penger ved å øke medlemskontigenten er ikke veien å gå. På sikt vil dét resultere i at vi lager ris til vår egen bak.

Nei, det vi trenger og det vi vil ha er nye og aktive medlemmer!

Når det gjelder akkurat dette, har vi ikke hvilt på våre laurbær i det siste. Vi har nettopp hatt en utstilling på Høvikodden. Dette er imidlertid i skrivende stund fremdeles noe som ligger i "futurum" - så jeg kan vanskelig si hvorvidt utstillingen ble en suksess eller ikke ...

Men i hvert fall er jeg sikker på at utstillingen har skaffet oss noen nye medlemmer! Det er dessuten sendt ut en oppmodning til alle gamle medlemmer om at de skal kapre minst ét nytt medlem. Det ideelle er at du kaprer minst tre nye medlemmer. Så hvis du har fått vår verveliste - bruk den! Og har du ikke fått noen, så kontakt oss snarest.

Et annet fremstøt vi har gjort, er at vi har laget artikler i div. blader. Blant annet har vi sikret oss en halvside i Fantomets februarnummer. Denne håper vi å få god respons på.

Vi vil dessuten gjerne at medlemmene skal kontakte oss og komme med forslag på hvordan vi skal få enda flere medlemmer. Hva med å kontakte lokalavisen der hvor du bor? Og/eller skape grupper/klubber for spesielt tegneserieinteresserte? Hvis du kunne tenke deg slikt noe, så la oss høre fra deg.

Altså: Hvis du ikke allerede er medlem i Norsk Tegneserieforum - bli medlem! Ditt medlemskap bidrar til at Tekst&Tegning/Bobbla blir enda mer blad for pengene. Og for hvert eneste nytt medlem du verver (be om vervingslister!), vil dette utvikle seg yttерligere.

Parolen er grei: Minst tusen medlemmer i Norsk Tegneserieforum innen 1983. La det skje postive ting med vår forening!

Okay, din fordømte lusegnikker - kan du fortelle meg én eneste god grunn til at du ikke skulle være medlem at Norsk Tegneserieforum?!?

SERIER FRA MANGE LAND; NORGE, USA, DANMARK, FRANKRIKE ...
ZZZZ
SERIER!
FANTASTISKE TEGNERE SOM BILAL, WINNINGER EISNER, PRATT, BOURGEON, KRESSE, CHRISTIN...
HORSOMME ALBUM. SERIØSE ALBUM. ALBUM I SVART-HVITT, OG I FARGER - I SERIER ELLER ENKELTVIS, INN-BUNDET OG HEFTET ...
HEAVY METAL, KULØRTE SIDER CIRCUS, PILOTE, DONALDISTEN OG TEKST OG TEGNING ...
TRONSMO
Bøker Plater Plakater
Kr Augusts gt 19 Oslo1

LITT OM TEGNESERIERS OPPBYGNING OG PSYKOLOGI.

Av Sverre Årnes.

Det finnes millioner forskjellige historier. Hver enkelt av disse historiene kan fortelles på hundrevis av forskjellige måter, og hver enkelt av disse måtene kan godt fungere overfor tilhørerne. Men fortellemåtene kan ha kvalitative forskjeller. Naboen blir belønnet med braklatter når han presenterer selv det platteste poeng, mens onkel Peder klarer å forkludre selv verdens beste anekdote.

Det har hendt gjentatte ganger at to forskjellige (og uavhengige) forfattere har skrevet romaner basert på samme historiske grunnlag. Men selv om begge får med seg et visst minimum av fakta, kan likevel romanene bli mottatt vidt forskjellig av leseren. Forfatter A's roman blir kanskje en bestseller, ja, en klassiker - mens forfatter B's produkt blir slaktet av kritikere og oversett av leserne.

Det hele dreier seg om fortellerteknikk. Et kjent begrep innen film, hvor et tilsvarende ord kalles dramaturgi. Omskrevet allerede av Aristoteles for to tusen år siden. Dramaturgien er et språk som gjør det mulig å analysere to forskjellige historier - gjerne i en tegneserie - på en slik måte at alle med kjennskap til "språket" vet hva det snakkes om.

Dramaturgien tar for seg hvordan en historie bygges opp og hvordan virkemidlene anvendes.

Det kan være fristende å tro at dramaturgien i seg selv aktivt kan benyttes til a skape en god tegneserie. Dette er det stikk motsatte av tilfelle. Dramaturgien er et redskap til å analysere et allerede ferdig (eller nesten fullført manus, en mate a sjekke

hvorvidt fortellingen fungerer - eventuelt finne ut hvorfor den ikke fungerer.

Dramaturgene innen film opererer med en dramaturgisk disposisjon som viser seg å passe i de fleste tilfellene. Den kan se slik ut:

Anslag.

Presentasjon.

Fordypning.

Konfliktoppbygging/levendegjøring.

Konfliktforløsning.

Avtoning.

For å demonstrere disse begrepene, tar vi for oss en Rip Kirby-historie. Dette er en serie av god kvalitet, og hvor dramaturgien og personskarakteristikkene er lett anskuelige.

Historien "Den store bløffen" (Agent X9, Semic) har et innledningsbilde hvor vi ser tjenerne Wiggers og Severin bryter seg inn i et pengeskap. Denne ruten er en "hooker": Den gjør leserne nysgjerrig, de lurer på hvorfor to hederlige personer oppfører seg som innbruddstyver.

En "hooker" er ikke det samme som et anslag. Anslaget skal innlede storyen på en slik måte at leserne raskt skjønner hva dramaet kommer til å handle om. De skal så raskt som mulig fanges av spenningen, slik at de ønsker å lese videre.

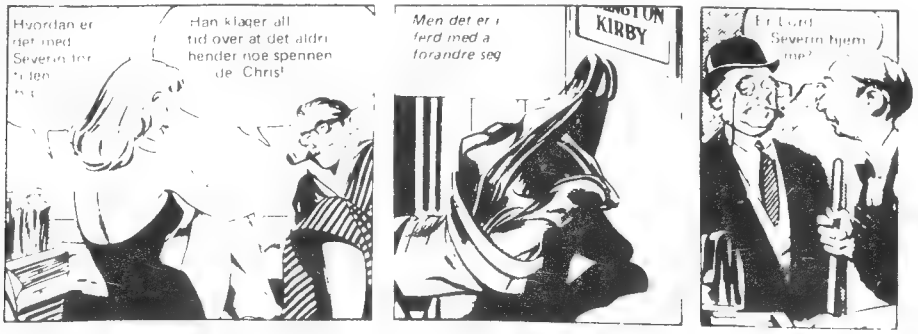
Hvordan er det med Severin ter i den
Han klager all tid over at det aldri hender noe spennen de Chris!
Men det er i ferd med å forandre seg
KIRBY
Severin hjem me?

Den første stripen er imidlertid et perfekt "anslag". Når Rip Kirby forteller sin vakre venninne at Severin klager over at intet spennende vederfares ham - ja, da skjønner leseren med sikkerhet at nettopp det motsatte kommer til å skje. Og det snart!

Rute 2, en behansket hånd ringer på Kirbys dørklokke. En mystisk morder.... Å nei, det er enda mer spennende. I rute 3 informeres vi om at Severin (i forkle og med kost i hånden) blir besøkt av en velantrukket herre som tiltaler ham som lord(!!!) Severin.

Bare på disse tre rutene har manusforfatteren lykkes å fange lesernes interesse. Severin er jo Rip Kirbys tjener. Hva vil skje når han blir en vaskeekte lord? Eller kanskje det hele er en frekk spøk? Og så videre...

Et annet anslag er fra Fantomet-historien "HOOGAN - heksedoktoren" (Fantomet nr. 18/1981) Her kastes vi også rett inn i handlingen fra første stripe av:

Vi skjønner straks det må bli en konflikt mellom stammehøvdingen og deres moderne anlagte venn, dr. Luaga - og de onde og mektige medisinmennene. Vi vet også (siden Fantomet er en gjennomgangs-

figur) at denne vil intervenere på et eller annet tidspunkt.

I de fleste serier behøver ikke manusforfatteren/tegneren presentere Helten nærmere. Han eller hun er kjent fra før. De handler og oppfører seg slik som vi forventer av dem (hvis helten ikke gjør det, føler leseren seg ofte snytt. Og i verste fall begynner han å kjøpe andre blader).

Imidlertid er skurken (ofte men ikke alltid - se for eks. Supermann, Lyn Gordon) ny i hver enkelt historie. Dessuten kommer andre personer inn.

Disse må da beskrives på en slik måte at leseren fatter interesse for dem.

I Rip Kirby, "den store bløffen", er hovedskurken Jack - det er han som arrangerer den store bløffen om at Severin er lord. På den måten håper han å få en enorm arv overført til seg selv - og deretter myrde Severin.

Skurken i "Hoogan-heksedoktoren" er, som tittelen sier, en ond medisinmann. Hans makt er så stor at han klarer å få makt over samtlige jungelstammer, og han klarer også nesten å drepe både Fantomet og dr. Luaga.

Dette er altså nye personer, men heldigvis for manusforfatter er skurker og ondskap lettere å presentere enn helter. De har mye mer typiske attributter.

Og de er ofte svært sjablonmessige. Tegneren kan jo ikke bevilge seg all verdens plass for å gjøre leseren kjent med personene. De må gå "rett inn" "Via magvägen", som dramaturgen Ola Olsson sier.

Det er gunstig for serietegneren at det er Helten og ikke Skurken som er gjennomgangsfiguren. Det krever mer plass å beskrive en vi skal like enn en vi skal mislike.

De postive karakterer (heltene) har - med unntak av "super-heltene" - ikke så sjablonmessige attributter som skurkene. Deres fordel er imidlertid at de presenteres som gjengangere, og er kjent for leserne gjennom flere historier.

Ai, ai ... dette er Den hvite ravn! Kom ombord!
Jeg sa jo at vi skulle holde øye med huset og kontoret hans! Jeg vedder hva som helst på at han holder seg borte fra London!
Nei... jeg vil bort herfra!

Er det den minste tvil om at dette er "de slemme"? Tegnerne benytter seg av sjabloner og gamle fordommer i stor grad når det onde/brutale skal presenteres.

Her er en del av de inntil kjedsomhet benyttede sjablonene: SKURKEN er ofte kraftig bygget med gorilla-lignende attributter (hårete og lange armer, lav panne og grove trekk). Han er ofte

svartmusket og uflidd. Eventuellt den superintelligente skurk: Mysende, slu øyne, rotteaktig oppførsel og utseende. Replikkene karakteriseres ved vulgære lyder, invektiver og uttrykk som avsløre hans ekstreme egoisme. Kvinnelige skurker oppfører seg ofte utfordrende seksuellt (ludder-aktig).

HELTEN, eller de gode kreftene, har åpne, vennlige ansikter. De kan være atletiske, men ikke apeaktige, av kroppsbygning (Fantomet, Rip Kirby, utallige western-helter). Men heltene kan også være puslete og fysisk harmløse (Severin, greven av Champignac, Petter Smart). Hvis de da ikke er tykke og godmodige (Cannon, Guran).

I tegneserier som i film er det viktig at de negative kreftene utstyres med slik (over)makt at det er vanskelig å tenke seg hvorda Helten skal klare seg. I begynnelsen skal Ondskapen stille med en overmakt på 100 mot 1. Ved hjelp av sin smartness og sine moralske fortrinn reduserer så Helten Skurkens overmakt slik at han(helten), hengende håret vinner.

Hvis Helten stilles overfor en likeverdig eller endatil underlege fiende, blir det naturligvis ikke særlig spennende for leseren!

(Nå er det jo så at vi i 99% av tilfellene vet at helten ikke kommer til å stryke med. Det ville jo være en katastrofe for forlag Men leseren synes likevel det er spennende - ikke fordi han lurer på hvordan det går, men han er spent påhvordan helten klarer brasene!)

Dette var altså litt om dramaturgi (svært) generelt, og om de to begrepen anslag og presentasjon. I neste artikkel skal jeg gå videre på skjemaet, og ta for meg serie-storyens videre utvikling frem mot konfliktforløsningen. Feedback fra leserne mottas med interesse og takk...!

MASSEKORSBÅND

Returadresse: Jon Gisle, Glückstadgt. 5, Oslo 1